

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

**KARJALAN PRIKAATIN ESIKUNNAN ULKOISET VAIKUTUSMAH-
DOLLISUUDET VARUSMIESTEN PALVELUKSEN AIKAISEN POIS-
TUMAN PIENENTÄMISEKSI**

Opinnäytetyö

Kapteeni
Teppo Anttila

Esiupseerikurssi 65
Ilmasotalinja

huhtikuu 2013

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi	Linja
Esiupseerikurssi 65	Ilmasotalinja
Tekijä	
Kapteeni Teppo Anttila	
Tutkielman nimi	
KARJALAN PRIKAATIN ESIKUNNAN ULKOISET VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET VARUSMIESTEN PALVELUKSEN AIKAISEN POISTUMAN PIENENTÄMISEKSI	
Oppiaine, johon työ liittyy	Säilytyspaikka
Sotilaspedagogiikka	Kurssikirjasto (MPKK:n kirjasto)
Aika huhtikuu 2013	Tekstisivuja 35 Liitesivuja 8
TIIVISTELMÄ <p>Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää Karjalan prikaatin esikunnan mahdollisuudet vaikuttaa varusmiesten palveluksen aikaisen poistuman pienentämiseen. Tutkimuksen pääpaino on ennen palvelukseen astumista tapahtuvissa toimenpiteissä, sillä palveluksen aikaisia poistuman pienentämistoimenpiteitä on tutkittu ja ohjeistettu runsaasti.</p> <p>Varusmiesten palveluksen keskeyttämisprosentit pysyvät vuodesta toiseen korkeina, vaikka varusmiespalvelusta ja etenkin sen aloitusta on kehitetty vastaamaan paremmin nykynuorten vaatimuksia. Tässä tutkimuksessa palveluksen keskeyttämisen vähenemiseen johtavia keinoja etsitään sosiaalisen median, varuskunnan maineen hallinnan, sekä palvelusta edeltävien konkreettisten toimenpiteiden kautta.</p> <p>Tutkimusmetodina käytettiin asiantuntijahaastatteluja sekä kyselyjä, jotka suoritettiin Karjalan prikaatin sekä maavoimien esikunnan henkilöstölle.</p> <p>Johtopäätöksenä voidaan todeta, että suurimmat haasteet varusmiesten suureen poistumaan liittyen johtuvat siviilimaailman ja sotilasmaailman suuresta erosta, joka johtaa useassa tapauksessa sopeutumisongelmiin. Nuoren elämä muuttuu radikaalisti astuttaessa varuskunnan portista sisään. Elämänmuutos yhdistettynä mahdollisiin perhe-elämän- tai päihteidenkäytön ongelmiin ovat merkittäviä tekijöitä arvioitaessa palveluksen keskeytyksen todennäköisyyksiä. Sosiaalinen media sekä maineen hallinta ovat merkityksellisiä kokonaisuuksia arvioitaessa palvelusta edeltäviä poistuman pienentämiskeinoja. Myös kutsuntatilaisuus sekä prikaatin esikunnan suorittama ennakkotiedote helpottavat palvelukseen astumista antamalla riittävää informaatiota asevelvollisille ja heidän perheilleen.</p> <p>Prikaatin esikunta kykenee poistuman pienentämiseksi suoraan vaikuttamaan vain yksittäisiin varusmiehiin eikä esikunnalla ole mahdollisuutta vähentää poistumaa radikaalisti. Karjalan prikaatin esikunnan vaikuttaminen keskeyttämiseen on kokonaisvaltaista ja pitkäjänteistä työtä, joka kohdistuu koko kansan maanpuolustustahtoon, arvoihin sekä asenteisiin ja sitä kautta varusmiesten palvelusmotivaatioon.</p>	
AVAINSANAT	
Varusmieskoulutus, palveluksen keskeytyminen, poistuma, sopeutuminen, asenteet, motivaatio	

KARJALAN PRIKAATIN ESIKUNNAN ULKOISET VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET VARUSMIESTEN PALVELUKSEN AIKAISEN POISTUMAN PIENENTÄMISEKSI

SISÄLLYS

JOHDANTO	1
1 TUTKIMUKSEN TAUSTA	4
1.1 AIEMMIN AIHEESTA TEHTYJÄ TUTKIMUKSIA	4
1.2 OLEMASSA OLEVASTA OHJEISTUKSESTA KÄYTÄNTÖÖN	6
1.3 TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN TAUSTA	8
2 TUTKIMUSKYSYMYKSISTÄ TUTKIELMAN TAVOITTEESEEN	11
2.1 TUTKIMUSKYSYMYKSET	11
2.2 TUTKIMUSMENETELMÄT	11
2.3 TUTKIMUKSEN AIHEALUEEN RAJAAMINEN JA VIITEKEHYS	13
2.4 TUTKIMUKSEEN OSALLISTUVAT HENKILÖT JA TUTKIMUSAINESTO	16
3 KARJALAN PRIKAATIN ESIKUNNAN VAIKUTUSMAHDOLLISUUKSIEN ARVIOINTI.....	18
3.1 POISTUMAN PÄÄONGELMAT TILASTOJEN VALOSSA.....	18
3.2 ALUETOIMISTO YHTEISTYÖVAIKUTTAJANA KUTSUNNOISSA	21
3.3 MAINEEN HALLINTA	24
3.4 SOSIAALINEN MEDIA	26
3.5 TULOKYSELYT.....	28
4 POHDINTA	30
4.1 TUTKIMUSTULOSTEN TARKASTELU.....	30
4.2 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUDEN ARVIOINTI	33
4.3 TUTKIMUKSEN HYÖDYNNETTÄVYYS JA JATKOTUTKIMUS	34

LÄHTEET

LIITTEET

KARJALAN PRIKAATIN ESIKUNNAN ULKOISET VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET VARUSMIESTEN PALVELUKSEN AIKAISEN POISTUMAN PIENENTÄMISEKSI

JOHDANTO

Varusmiesten poistuma ja siihen johtavat tekijät nousevat uutisotsikoihin jokaiseen palvelukseen astumiseen liittyen. Vuosi vuodelta kohoavat keskeytyslukemat kertovat kenties eräällä tavalla omaa tarinaansa puolustusvoimien arvostuksesta sekä nuorisomme nykytilasta. Asevelvollisen aloittaessa palveluksensa on koulunkäynti pääosalla kesken eikä tulevaa ammattia ole vielä välttämättä päätetty. Armeijaan menoa voi olla vaikeaa perustella nuorelle, joka elää vahvasti tätä päivää, ajatusten suuntautuessa korkeintaan seuraavaan viikonloppuun eikä varusmiespalveluksen kokonaisuutta osata yhdistää omaan senhetkiseen elämään.

”Teemme kaikkemme, mutta emme voi paikata kaikkea sitä, missä myös perheillä ja muulla yhteiskunnalla on paljon tehtävää” (Haastattelu 1).

Varusmiespalvelusta on kehitetty vuosien ajan vastaamaan nyky-yhteiskunnan vaatimuksia. Siitä on pyritty tekemään entistä sallivampi alokkaiden kannalta. Palveluksen alku, eli sopeutettu peruskoulutuskausi alkaa vuosi vuodelta kevyemmin. Nykykäytännössä sallitaan sotilas-kotikäynnit tai jopa lähiomaisten vierailut varuskunnassa heti ensimmäisestä viikosta alkaen. Vastaavatko tehdyt muutokset kuitenkin nykypäivän nuorten odotuksia tai vaatimuksia varusmiespalveluksesta, koska palveluksen keskeytysprosentit pysyvät vuodesta toiseen korkeina ja lisäksi vaihtelevat saapumiserittäin suuresti.

Väestötasolla 15-20 prosentilla 20- vuotiaista suomalaisista nuorista on tai on ollut jokin mielenterveyden häiriö ja noin 75 prosenttia ikäryhmästä suorittaa varusmiespalveluksen (Laukka 2013). Vuonna 2011 jäi mielenterveyden tai käyttäytymisen häiriön takia työkyvyttömyyseläkkeelle 1569 alle 30-vuotiasta, eli keskimäärin neljä nuorta joka päivä (Kosonen 2012). Lisääntyneet mielenterveysongelmat ja nuorison syrjäytyminen ovatkin syystä nousseet puheenaiheiksi 2000- luvun tiedotusvälineissä. Tähän ovat johtaneet erilaiset ampumaseväliskohtaukset sekä tutkimukset ja tilastot nuorison lukumäärällisesti hämmästyttävän suurista mielenterveysongelmista ja tukitarpeista. Asevelvollisuuslain mukaan varusmiespalvelukseen voidaan määrätä vain sellainen asevelvollinen, joka terveydellisten ominaisuuksiensa puolesta kykenee suoriutumaan palveluksesta vaarantamatta omaa tai palvelustovereidensa turvallisuutta (Asevelvollisuuslaki 1438/2007). Jos palvelukseen astuvalla on paljon sopeutumista vaativia elämänmuutoksia, masennusta tai asevelvollinen itse ennustaa varusmiespalveluksessa esiin tulevia ongelmia, on palveluksen keskeyttämisen todennäköisyys suuri. Jos nuori lisäksi itse epäilee, ettei kykene suoriutumaan palveluksesta tai hänellä on ollut suuria muutoksia perhe- tai ihmissuhteissa ennen palvelusta ovat edellytykset palveluksen loppuun käymiselle heikot. (Parkkola 2013.) Kutsuntatilaisuus kokonaisuudessaan on yksi tärkeimmistä tapahtumista koko varusmiespalvelusta ajatellen. Palveluskelpoisuusluokan määrittäminen on nykyaikana haasteellista ja vaatii kutsuntatilaisuudelta sekä kutsuntahenkilöstöltä suurta panostusta. Mielenterveysongelmien tai muiden henkilökohtaisten haasteiden löytäminen lyhyessä tapaamisessa edellyttää koko asevelvollisuusprosessin syvällistä tuntemusta sekä usean eri alan osaamista.

Tutkimuksen kohdejoukkona olevassa Karjalan prikaatissa on havaittu siviilipalvelukseen haakeutuvien määrän nousseen lievästi vuosi vuodelta. *”Yleinen ilmapiiri on, että kaiken saa valita ja valintoja voidaan muuttaa. Ei tarvitse seistä ja kantaa vastuuta tekemistään valinnoista.”* (Haastattelu 1.) Siviilipalvelus ei ole enää poikkeavaa vaan se on yhä useammassa perheessä hyväksytty vaihtoehto varusmiespalvelukselle. Nuorille annetaan vapaus tehdä valintoja, joihin he eivät välttämättä ole valmiita. Olemassa olevista haasteista huolimatta tulee kuitenkin muistaa, että pääosa varusmiehistä suorittaa tänä päivänä palveluksensa mallikkaasti.

Lähes kaikilla suomalaisilla on olemassa jokin yhteys Suomen puolustusvoimiin. Yhteys on usein syntynyt yleisen asevelvollisuuden kautta, jolloin ystävät, veljet, puoliset tai isät ovat

suurella todennäköisyydellä suorittaneet asevelvollisuuden tai ainakin osan siitä. Palveluksessa olevan varusmiehen näkökulma puolustusvoimiin syntyy pääosin joukkotuotannon kautta kun taas asevelvollinen, joka vasta on menossa kutsuntoihin, rakentaa mielipiteensä elinympäristöstään. Voidaan siis todeta, että mielipide puolustusvoimista rakentuu monen eri osatekijän, kuten esimerkiksi koulutuskulttuurin, maanpuolustustahdon tai sosiaalisen perimän kautta. Tätä yleistä mielipidettä jokainen sotilas muokkaa omalla toiminnallaan päivittäin. Yksittäisten sotilaiden toiminnasta koostuu koko joukon toiminta ja joukkojen toiminta rakentaa joukko-osaston maineen hyvänä tai huonona palveluspaikkana.

Henkilökohtainen kiinnostukseni varusmiesten poistumaan on herännyt virkatehtävieni sekä julkisen keskustelun kautta. Erilaisissa työtehtävissäni olen ollut poistuman kanssa tekemisissä viimeiset kymmenen vuotta palveluksen keskeyttämisten ollessa yksi eniten työaikaa vievistä työtehtävistäni. Yksittäisen henkilön palveluksen keskeyttäminen jo sinänsä vaatii paljon työtä, mutta poistumaan liittyen on lisäksi pidetty useita palavereja ja tehty jopa selvityksiä esimiehille poistuman suuresta määrästä johtuen. Toisaalta joskus on pidetty opetustilaisuuksia muille perusyksiköille poistuman äkillisen pienentymisen johdosta, vaikka omassa perusyksikössä ei mitään ole tehty eri tavalla. Poistuma ja siihen liittyvät eri tekijät ovatkin nousseet kiinnostukseni kohteeksi aiheen moninaisuuden takia. Varusmiespalveluksen keskeyttäminen johtuu erittäin monesta eri tekijästä ja keskeyttämisen seurannaisvaikutukset heijastuvat moneen asiaan nyky-yhteiskunnassa tulevaisuudesta puhumattakaan.

Tutkimuksessani pyrin selvittämään onko nykyinen kehityssuunta joukko-osaston kannalta oikea ja kuinka joukko-osasto voisi tehdä lakisääteisestä velvollisuudesta houkuttelevamman. Perusyksiköiden toiminnan vaikutuksia sekä varusmiesten tuntemuksia palveluksen alkuaikoina on tutkittu useaan otteeseen, mutta vähemmän on tutkittu joukko-osaston esikunnan vaikutuskeinoja poistuman vähentämiseksi tai nuorison ennakkokäsitysten muokkaamiseksi. Onko prikaatin esikunta ennen asevelvollisen palvelukseen astumista täysin kutsunnat järjestävän aluetoimiston toimien armoilla ja ovatko prikaatin esikunnan kaikki mahdolliset vaikutuskeinot poistuman pienentämiseksi käytössä?

1 TUTKIMUKSEN TAUSTA

1.1 Aiemmin aiheesta tehtyjä tutkimuksia

Varusmiespalveluksen keskeyttäjäistä pidetään valtakunnallisia tilastoja, joita ylläpitävät pääesikunnan henkilöstöosasto sekä sotilaslääketieteen laitos. Myös maanpuolustuskorkeakoulun käyttäytymistieteiden laitos kerää kyselymateriaalia kaikista palveluksen keskeyttäjäistä valtakunnallisella tasolla. Varusmiehen asepalvelus voi keskeytyä joko terveydellisistä syistä, siviilipalvelukseen hakeutumisen johdosta tai palveluksen lykkäysprosessin kautta. Kaikille keskeyttäneille tehdään keskeytyskysely sekä kaikille kotiutuville loppukysely, joiden tuloksia tutkimustyöni edetessä tarkastelen. (Karjalan prikaatin tilastot.)

Varusmiesten poistumasta on kirjoitettu viimeaikoina lehtiin useita artikkeleita liittyen nuorten henkiseen hyvinvointiin ja sosiaaliseen elämään. Niistä on tehty myös useita yliopistotasoon tutkimuksia sekä väitöskirjoja. Yksi merkittävimmistä projekteista arvioitaessa yksittäisen esikunnan vaikutusmahdollisuuksia poistuman pienentämiseen on Aikalisä – elämä raiteilleen- projekti. Time out! Aikalisä! Elämä raiteilleen - toimintamalli on kuntien, puolustusvoimien sekä työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyömalli, jonka tavoitteena on nuorten miesten selviytymisen tukeminen ja syrjäytymiskehityksen ehkäiseminen. Aikalisä- projekti tarjoaa esimerkiksi opastusta opiskeluun tai henkilökohtaiseen rahankäyttöön liittyvissä ongelmissa. Toimintamalli mahdollistaa aktiivisen tarttumisen tukea tarvitseviin nuoriin miehiin kutsunnoissa sekä varusmies- tai siviilipalveluksen keskeytyessä. (Appelqvist-Schmidlechner, Savolainen, Nordling & Stengård 2011.)

Tutkimustöitä aiheesta on tehty useita käsitellen poistumaa ja sen syitä lääketieteellisistä sekä koulutuksellisista näkökulmista. Kapteeni Tamio Salminen tutki esiupseerikurssi 62:lla varusmiesten keskeyttämistä ensimmäisen palvelusviikon aikana asevelvollisen motivaation, arvojen ja odotusten kautta sekä perusyksikön koulutuskulttuurin uskottavuutta. Salminen tutki pääasiassa perusyksikön vaikutusmahdollisuuksia, jotka osiltaan ovat varsin yhtenevät Prikaatin esikunnan vaikutusmahdollisuuksien- ja vaikuttimien kanssa. Salmisen mukaan alokkaan ennakko-odotuksiin vaikuttamalla voidaan kehittää sekä varusmiespalveluksen merkityksen muodostumista että palveluksen arvostamista ja siten sitouttaa asevelvolliset varusmiespalveluksen suorittamiseen. Yhteiskunta on muuttunut viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana, mutta varusmiespalvelus ei Salmisen mukaan ole kehittynyt yhteiskunnan mukana. Varus-

miespalveluksen suorittamisesta tulisi seurata jotain todellista hyötyä asevelvollisen loppuelämälle. (Salminen 2010.) Todellisuudessa varusmiespalvelus on muuttunut merkittävästi yhteiskunnan vaatimusten mukaan, sillä juuri varusmiehen palveluksen alkuun eniten vaikuttavat seikat, kuten vapaa-aika ja palveluksen haastavuus ovat kehittyneet nykypäivän vaatimusten mukaan. Nykyaikana käytössä oleva sopeutettu peruskoulutuskausi antaa huomattavasti pehmeämmän alun verrattuna vaikkapa 1990- lukuun, jolloin ensimmäiset lomatkin koitivat vasta useamman viikon palveluksen jälkeen eikä sotilaskodissa saanut ensimmäisen viikon aikana vierailla. Perusteltua on väittää, että varusmiespalveluksen tulisi entistä enemmän muuttua yhteiskunnan mukaan, mutta isojen muutosten tekeminen on tunnetusti hidasta.

Risto Sinkko taas kuvaa katsauksessaan suomalaisten maanpuolustustahdon kaksijakoisuutta. Sinkon tutkimuksen mukaan asepalveluksen suorittaminen on korkealla tasolla, mutta tietyssä kansanryhmässä palveluksen rasittavuus on kokonaisuutena liian kova. Palvelus keskittyy kansanryhmälle, joka on kansalaisena niin sanotusti pätevämpää ja kantokykyisempää kuin muut. Sama ilmiö toistuu Sinkon mukaan yhteiskunnassa monella tavalla. Työttömyyttä on vaikea hallita, koska tietyn kansanosan kyvyt ja taidot eivät vastaa työelämän vaatimuksia. Lisäksi peruskouluissa kasvaa jatkuvasti tuki- ja erityisopetusta tarvitsevien lukumäärä. Myös terveydenhuollon alalla on havaittu, että niin sanotut pätevät ihmiset huolehtivat kunnostaan heikompiosaisia paremmin. Nämä kaikki asiat yhdessä johtavat helposti sosiaaliseen syrjäytymiseen ja tietyn kansanosan käyttökelpoisuus maanpuolustuksen tehtäviin heikkenee entistään. (Sinkko 2009.) Sinkon johtopäätökset ovat raakaa, mutta mielestäni todenperäistä analyysiä suomalaisten eroista. Saman kaupungin sisällä asuu usean eri sosiaaliluokan väkeä, joista jokaisessa ryhmässä on varusmiespalvelukseen soveltuvaa henkilöstöä sekä palvelukseen kelpaamatonta ainesta. Alemman sosiaaliluokan ongelmat ja elämisen haasteet heijastuvat väistämättä myös varusmiespalvelusmotivaatioon.

Luutnantti Janne Haapanen tutki pro gradussaan kodin ja koulun vaikutuksia varusmiespalvelukseen asennoitumiseen. Tutkimuksen johtopäätöksinä kodin ja koulun ympäristö vaikuttaa asennoitumiseen muun muassa siten, että kodissa sukulaisten kertomukset sekä asenteet varusmiespalveluksesta vaikuttavat siihen, miten nuori asennoituu varusmiespalvelukseen. Vanhempien toiminnassa vaikuttavana tekijänä on nuoren itsenäisyyden esille tuominen. Oman vaikutuksensa nuorten elämään tuovat myös lähisukulaisten ja muiden henkilöiden koulussa, mediassa sekä kotona kuulemat kertomukset sodasta. Elinympäristössä näkyvä media on yksi suuri vaikuttaja nuorten elämässä. (Haapanen 2011.)

1.2 Olemassa olevasta ohjeistuksesta käytäntöön

Merkittävimpiä puolustusvoimien koulutusta ohjaavia asiakirjoja ovat varusmieskoulutuksesta laaditut normit, eli ohjeet, jotka antavat perusteet kaikelle toiminnalle. Pääesikunnan henkilöstöosaston normeissa on ohjeistettu puolustusvoimien varusmieskoulutusta koskevat yhteiset perusteet kaikille puolustushaaroille. Varusmiesten palveluksen aikaisen poistuman ehkäisemiseksi on puolustusvoimissa viime vuosina annettu useita eri ohjeistuksia sekä tehty erilaisia kyselyjä. Pääesikunnan toimenpideohjelma varusmieskoulutuksen toimivuuden varmistamiseksi vuodelta 2009 yhtenäistää hyväksi koetut käytännöt varusmieskoulutuksessa ja se on otettu käyttöön vuodesta 2010 alkaen kaikille joukko-osastoille. Ohjelmassa korostetaan alokaan peruskoulutuskauteen sekä sotilaan peruskoulutukseen liittyviä kehityskohteita ja se tähtää poistuman pienentämiseen ohjeistaen toimenpiteitä ennen palvelusta suoritettavasta lääkärintarkastuksesta kotiutumiseen saakka. Toimenpideohjelma määrittää useita poistuman pienentämiseen tähtäviä toimenpiteitä eri toimijoille kutsunnoista kotiutumiseen. Käskyssä on kattavasti huomioitu kutsunnoissa tehtävän lääkärintarkastuksen merkitys ja annettu ohjeistusta siviili- ja sotilaslääkäreiden yhteistoiminnasta sekä menettelytavoista. (Pääesikunta 2009.)

Toimenpideohjelma tiivistää seitsemän jokaiseen organisaatioon soveltuvaa varusmiespalveluksen sopeutumistekijää, jotka ovat asenne ja palvelusmotivaatio, kuri ja käskyvaltasuhteet, fyysinen kunto, sosiaalisuus, henkinen sopeutuminen ja kantti, oppiminen ja viimeisenä laajempina kohtana ero perheestä ja ystävistä sekä siviiliasioden hoito (Pääesikunta 2009). Näitä seitsemää kohtaa peilaten on joukko-osastolla kaikki varuskunnan eri toimijat huomioiden kohtalaisen hyvät mahdollisuudet edesauttaa sopeutumista jokaisella osa-aluekokonaisuudella. Jopa sosiaalisuutta voidaan tukea esimerkiksi edistämällä alokastuvan tai sitä suuremman joukon ryhmäkiinteyttä. Toimenpideohjelma määrittää myös seitsemän keskeyttämistä ennustavaa tekijää, jotka ovat alhainen koulutustausta, huonot peruskoulukokemukset, heikko fyysinen kunto, negatiiviset odotukset varusmiespalveluksesta, rikosrekisteritiedot, seurustelusuhteeseen liittyvät ongelmat sekä siviilikavereiden palveluksenvastainen asenne (Pääesikunta 2009). Varuskunnan vaikutusmahdollisuudet keskeyttämistä ennustaviin tekijöihin ovat heikot. Varuskunnalla ei luonnollisestikaan ole mahdollisuutta vaikuttaa asevelvollisten alhaiseen koulutustaustaan eikä huonoihin peruskoulukokemuksiin. Seitsemästä yleisimmästä osatekijästä kyetään hyvin vaikuttamaan ainoastaan fyysiseen kuntoon, johon annetaankin opastusta ja jopa lenkkitossuja tai kuntosalikortteja heti kutsunnoista lähtien. Rajallisemmat vaikutusmahdollisuudet ovat odotuksiin varusmiespalveluksesta sekä siviilikavereiden palveluksenvastaiseen asenteeseen. Näihin kyetään vaikuttamaan sosiaalisen median kautta sekä

kotiutuneiden hyvien kokemusten ja sitä kautta positiivisen kuvan leviämisen, eli maineen hallinnan kautta. Seurustelusuhteeseen liittyviin ongelmiin kyetään käytännössä vain antamaan henkistä tukea varuskunnan papin, kuraattorin tai muun henkilökunnan toimesta. Varusmiehellä on mahdollisuus käyttää ongelmatilanteisiinsa myös lomapäiviä, jotka heti palveluksen alussa käytettynä vaikeuttavat loppupalvelusta rajallisen lukumääränsä takia. Varuskunnassa käytössä olevat keinot ovat useassa tapauksessa riittämättömiä varsinaisten ongelmien ratkaisemiseksi.

Lääkintäalalla palveluskelpoisuusluokan määrittäminen on ohjeistettu nykyisin erittäin tarkasti. Asevelvollisen palveluskelpoisuus määräytyy terveystieteen, terveydenhuollon ammattilaisen tarkastuksen, henkilön oman kertoman sekä soveltuvuuskokeen perusteella (Pääesikunta 2012). Kutsuntatilaisuudessa ei tarkasteta jokaista asevelvollista, koska jokainen on käynyt kotipaikkakunnallaan aluetoimiston ja terveyskeskusten järjestämässä ennakkoterveystarkastuksessa. Palveluskelpoisuusluokkaa määrittäessä kutsuntalautakunnalla on siis olemassa kattava raportti asevelvollisesta. Ennakkoterveystarkastusjärjestelmää on kehitetty yhdessä puolustushaarojen ja henkilöstöalan kanssa. Käytössä olevat lomakepohjat on uusittu ja niistä ilmenee entistä selkeämmin lääkärin kannanotto palvelukseen soveltumisesta sekä palvelusturvallisuudesta. Aluetoimistojen sekä sotilaslääketieteen keskuksen toimesta on lisätty myös kutsunta- ja ennakkoterveystarkastuksia tekeville terveyskeskuslääkäreille ja terveydenhoitajille suunnattuja koulutus- ja luentotilaisuuksia. Kolmen vuoden aikana on pidetty eri puolilla maata yli 30 koulutustilaisuutta, joihin on osallistunut noin 1500 terveydenhuollon ammattihenkilöä. Vuoden 2010 alussa on avattu internetissä koulutusaineisto terveyskeskuslääkäreille, jonka perusteella voi suorittaa niin sanotun kutsuntalääkärin ajokortin. Tavoitteena on parantaa ennakkoterveystarkastusten laatua vastaamaan paremmin puolustusvoimien tarpeita. (Pääesikunta 2009. Liite 1.)

Tuorein ohje, joka käsittelee muun muassa poistuman pienentämisen keinoja, on maavoimien esikunnan ohje koulutuskulttuurin parantamiseksi maavoimissa. Ohje on laadittu suurelta osin pääesikunnan toimenpideohjelman materiaalin pohjalta ja se antaa käytännön ohjeita lähinnä perusyksiköiden toimijoille. (Maavoimien esikunta 2012.)

1.3 Tutkimuksen teoreettinen tausta

Palveluksen keskeyttämisen taustalla on Bourdieun teorian näkökulmasta siviilissä rakentuneen habituksen ja uuden, aikaisemmista kokemuksista poikkeavan kentän kohtaamisen aiheuttama yhteentörmäys, johon alokkaan minäkuva ei sopeudu. Sotilasyhteisön ja siviilikentän erilaisuus synnyttävät luontaisesti kitkaa alokkaan ja kentän välille, mikä ilmenee yksilöllisesti, erityisesti sopeutumattomien osalta. (Salo 2004, 113- 114.) Edellä kuvattu varsin yksinkertainen, mutta nerokas teoria tukee ajatusta, jonka mukaan varusmiespalveluksen kokonaisuus tarvitsee toimenpiteitä.

Myös kolme kuukautta varusmiespalveluksessa tutkimusmielessä viettänyt tutkija Mikko Salasuo näkee perusongelmana sen, että armeija ja yhteiskunta ovat karanneet kauas toisistaan. Olosuhteet ovat nykynuorelle vieraat yhteiskunnan koulutusjärjestelmän tähdätessä kriittisen ajattelun vahvistamiseen ja itsenäiseen tiedonhankintaan kun taas alokkaana nuori joutuu tilanteeseen, jossa kyseenalaistaminen on kiellettyä eikä mielipidettä usein kaivata. Parannuskeinoina Salasuo määrittelee esimiesten paremman näkymisen alokkaiden parissa sekä alokkaiden omien ideoiden ja parannusajatusten selvittämisen vapautuneemmassa ilmapiirissä. Myös niin sanottu aivoton toteuttaminen on nykynuorelle hankalaa. Kaikki toiminnot tulisikin aina perustella, eli mitä hyötyä eri taidoista missäkin vaiheessa sotilaskoulutusta on. (Salasuo 2010.)

Salasuon mukaan todellisuudessa vain pieni osa keskeyttäjäistä saa jonkin psyykkisen diagnoosin. He ovat aivan terveitä ihmisiä, jotka eivät vain sopeudu armeijan 24-tuntiseen kurivaltaan. Tästä sopeutumattomien ryhmästä annetaan joillain tahoilla sellainen kuva, että heillä olisi jotain psyykkisiä ongelmia, joka on todella harhaanjohtavaa. (Salasuo 2010.) Alla oleva taulukko ei täysin tue Salasuon väitettä, ettei nuorilla ole psyykkisiä ongelmia. Sotilaslääketieteen keskuksen tilaston mukaan saapumiserän 1/2012 peruskoulutuskaudella lääkinnällisen syyn takia keskeyttäneistä varusmiehistä 37, 4 %:lla oli mielenterveyden tai käyttäytymisen häiriö. Luku on mykistävän suuri verrattaessa sitä muihin terveydellisiin syihin.

Taulukko 1. Sotilaslääketieteen keskuksen (SOTLK) ilmoittama diagnoosijakautuma terveydellisistä syistä peruskoulutuskaudella 1/2012. (Johansson 2012.)

1. Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt 37,4 % (N=541)

2. Tuki- ja liikuntaelinten sekä sidekudosten sairaudet 19,9 % (N=288)
3. Vammat 12,4 % (N=179)
4. Hengityselinten sairaudet 6,7 % (N=97)
5. Silmän ja apuelinten sairaudet 4,7 % (N= 68)
6. Umpieritys-, ravitsemus- ja aineenvaihduntasairaudet 3,9 % (N=56)
7. Ihon sairaudet 3,9 % (N=56)
8. Silmän ja apuelinten sairaudet 3,1 % (N= 45)
9. Hermoston sairaudet 2,3 % (N=33)
10. Verenkiertoelinten sairaudet 2,0 % (N=29)
11. Muut sekalaiset diagnoosit 7,7 % (N= 111)
Yhteensä 100 % (N=1447)

Varusmiespalveluksen suorittaminen vaatii varusmieheltä hyvää toimintakykyä. Hyvää toimintakykyä voidaan edesauttaa vaikuttamalla asevelvollisen asenteiden kautta tahtoon suorittaa varusmiespalvelus. Mieliala sosiaalisessa vuorovaikutussuhteessa sekä tahto vaikuttavat fyysiseen kokonaistoimintakykyyn. Fyysinen perusta toiminnalle rakentuu kehon fyysisistä ominaisuuksista. Henkinen pohja puolestaan rakentuu psyykkisistä, älyllisistä, moraalisisista sekä eettisistä tekijöistä. Annetun tehtävän suorittaminen ja toimiminen yleensä vaativat teknistä ja taktista osaamista, mutta ilman hyvää toimintakykyä voi helppokin tehtävä, kuten esimerkiksi varusmiespalveluksen suorittaminen jäädä toteuttamatta. Hyvän toiminta- tai suorituskyvyn saavuttamiseksi kaikkien edellä mainittujen tekijöiden tulisi olla tasapainossa keskenään. (Toiskallio 1998, 25.) Jos siis yksikin toimintakyvyn osatekijöistä puuttuu tai on epätasapainossa, ei hyvää toimintakykyä saavuteta.

Aiemmin todettiin, että pääosa palveluksen keskeyttäjäistä kärsii eriasteisista sopeutumishäiriöistä tai ahdistusoireista. Tässä on se joukko, johon varuskuntien ja koko yhteiskunnan tulisi pääsääntöisesti kyetä vaikuttamaan paljon ennen palvelukseen astumista. Mitkä sitten ovat ne prikaatin esikunnan ulkoiset vaikuttamisen keinot, joilla sopeutumishäiriöisten toimintakykyä pystyttäisiin parantamaan ja suurta eroa siviili- ja sotilaselämän välillä kyettäisiin pienentämään? Ajan tasalla oleva tieto jokaisen asevelvollisen terveydentilasta historiatietoineen on kaiken vaikuttamistyön lähtökohta, jolla saadaan määrättyä jokaiselle sopiva palveluskelpoisuusluokka tarvittavine helpotuksineen.

Varusmiespalvelus alkaa nykyisin sopeutetusti, eli ensimmäiset viikot ovat kevyempää palvelusta eikä esimerkiksi iltakoulutus vapaa-ajan kustannuksella ole suunnittelun lähtökohta. Sopeutustoimista huolimatta vuosi vuodelta korkeana pysyvät keskeytyslukemat osoittavat, että pelkkä kevyt alkua ei riitä. Vaikutuksen tuleekin kohdistua ennen kaikkea henkisen toimintakyvyn parantamiseen, eli yksittäisten alokkaiden ennen varusmiespalvelusta muokkaamiin tuntemuksiin ja alokkaan sekä hänen lähipiiriinsä luomiin käsityksiin varusmiespalveluksesta. Vaikutukseen voisi päästä antamalla kutsunnoissa asevelvollisille enemmän tietoa varusmiehen arjesta, lomista sekä vapaa-ajasta. Myös palveluksesta jo kotiutuneiden varusmiesten antamaa palautetta voisi sotilasyhteisön ja siviilikentän eron kaventamiseksi julkistaa tuleville varusmiehille. Vaikutuskeinoja yksittäiseen varusmieheen tulee etsiä myös internetin maailmasta, joka on 2000-luvulla osa jokapäiväistä elämää. Laaja vaikuttaminen internetin välityksellä sosiaalisessa mediassa sekä positiivinen näkyminen kaikessa uutisoinnissa luovat edellytykset varuskunnan maineelle hyvänä paikkana varusmiehelle. Maineen hallinta voikin nousta tärkeäksi seikaksi ajatellen kokonaisvaikuttamista asevelvollisiin ja heidän läheisiinsä.

2 TUTKIMUSKYSYMYKSISTÄ TUTKIELMAN TAVOITTEeseen

2.1 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksen pääkysymys on:

Mitkä ovat Karjalan prikaatin esikunnan, varuskunnan ulkopuolelle kohdistuvat mahdollisuudet ja keinot vaikuttaa varusmiesten palveluksen keskeyttämisprosentin pienentämiseksi?

Tutkimuksen apukysymyksinä ovat:

- 1) Mitkä ovat Karjalan prikaatin esikunnan keinot vaikuttaa asevelvollisiin aluetoimistojen, yhteiskunnan ja sosiaalisen median kautta?
- 2) Mitkä ovat suuren poistuman pääongelmat ja miten niihin voi vaikuttaa?

2.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimuksen teoreettinen perusta pohjautuu laadulliseen, eli kvalitatiiviseen tutkimusperinteeseen. Tutkimuksen kvalitatiivista pohjaa täydennetään perehtymällä tärkeimpiin aiheita koskeviin tuoreimpiin tilastoihin. Olemassa olevien tilastojen ja taulukoiden tarkastelu sekä johtopäätösten tekeminen niiden perusteella ovat osa tutkimuksen taustatyötä. Tutkimuksessa käytetään induktiivista analyysiä, eli tutkijan tarkoituksena on tehdä kokonaisvaltaisia yleistyksiä ja päätelmiä aineistosta nousevien seikkojen perusteella sekä paljastaa odottamattomia seikkoja. Sen vuoksi tutkimuksen lähtökohtana ei ole teorian tai hypoteesin testaaminen vaan aineiston monitahoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu nostamalla esiin merkityksellisiä teemoja. Kvalitatiivinen tutkimus soveltuu tähän tutkimukseen erittäin hyvin, sillä työn edetessä tutkimus toteutetaan joustavasti ja suunnitelmia sekä tiedon hankinnan keinoja muutetaan tarvittaessa tutkimuksen aikana. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2005, 155.) Tutkimuksessa pyritään ymmärtävän sekä tulkitsevan metodin soveltamiseen. Tutkimuksen pyrkimyksenä on luoda kokonainen ja ymmärrettävä kuva tutkittavasta ilmiöstä ja tarkoituksena on ilmaista tutkittavana oleva ilmiö selkeästi ja täsmällisesti (Heikkinen & Laine 1997).

Tutkimus rakentuu hermeneuttisen kehän periaatteelle, jolloin tulkintaprosessilla ei ole absoluuttista lähtökohtaa ja kaiken ymmärryksen perustan muodostaa tutkijan oma esiymmärrys. (Lähdesmäki, Hurme, Koskimaa, Mikkola & Himberg 2013.) Tutkimuksessa tutkijan näkö-

kanta on muodostunut aiemmista tutkimuksista sekä muusta tutkimuksen taustamateriaalista. Myös tutkijan oma palvelusura sekä aiemmat kokemukset aiheen parista ovat muodostaneet tietynlaisen esiymmärryksen varusmiesten poistumasta ja siihen liittyvistä tekijöistä. Tutkinnan edetessä ymmärrys tutkittavaan asiaan mahdollisesti muuttuu ja vaikuttaa uusiin tulkitoihin, jotka edelleen muokkaavat esiymmärrystä (Lähdesmäki ym. 2013). Tutkittavana olevaa ilmiötä voi ymmärtää vain yksittäisten elementtien ja kokonaisuuden välisen dialogisen suhteen kautta ja tutkimustulosten ymmärtäminen edellyttää merkityssisältöjen riittävää hallitsemista. Tutkittaessa varusmiesten poistumaa ja sen pienentämismahdollisuuksia, on tärkeää ymmärtää yksittäiseen asevelvolliseen ennen varusmiespalvelukseen astumista vaikuttavat seikat, kuten esimerkiksi kutsuntoja edeltävät lääkärintarkastukset tai sosiaalinen media, jotka ovat suurina vaikuttimina poistuman kokonaisuudessa. Lukuisat yksittäiset elementit vaikuttavat asevelvollisen omaan ajatteluun sekä päätöksentekoon ja muovaavat sitä kautta kokonaismotivaatiota varusmiespalveluksen suhteen. Hermeneuttisen kehän prosessissa kokonaisuutta tutkitaan osiensa perusteella, mutta prosessin edetessä yksittäisten osien merkitys muuttuu ja tarkentuu jatkuvasti kokonaisuuden ymmärtämisen perusteella. Tulkintaprosessilla ei ole absoluuttista päätepistettä, koska hermeneuttinen kehä on sulkeutumaton. (Lähdesmäki ym. 2013.) Tutkimuksen johtopäätöksissä tulee esille vain tulkintaprosessin sen vaiheen ymmärrys tutkittavasta kokonaisuudesta.

Tutkimuksen tärkeänä osana ovat haastattelut, joiden avulla saadaan uusia näkemyksiä nykypäivän käytännöistä poistumaan liittyen. Haastattelun idea aineiston hankintamenetelmänä on sinänsä yksinkertainen, sillä sen tavoitteena on selvittää mitä haastateltavalla on mielessään tutkittavaan ilmiöön liittyen. Haastattelu on eräänlaista keskustelua, joka tapahtuu tutkijan aloitteesta ja on hänen johdattelmaansa. (Eskola & Suoranta 1998, 85-86.) Koska tiedonkeruumenetelmien valinnan tulee olla perusteltua, ei haastatteluakaan pitäisi valita pohtimatta sen soveltuvuutta kyseisen ongelman ratkaisuun (Hirsijärvi ym. 2005, 194). Haastattelu soveltuu tähän tutkimukseen hyvin, sillä saatuja vastauksia on usein tarve selventää ja suunnata koskemaan paremmin tutkittavana olevaa asiaa. Tähän tutkimukseen liittyvissä haastatteluissa vastaukset koskivat haastatelluille tutuimpia varuskunnan sisäisiä poistuman pienentämistoimenpiteitä ja tutkittavana olevat ulkoiset vaikutteet jäivät vähemmälle huomiolle. Haastattelun suurena etuna muihin tiedonkeruumuotoihin verrattuna on se, että siinä voidaan säädellä aineiston keruuta joustavasti tilanteen edellyttämällä tavalla ja vastaajien aktiivisuutta ohjailleen ja myötäillen (Hirsijärvi ym. 2005, 194). Haastattelut muodostuivatkin tutkimuksen aikana pääosin vuorovaikutteisiksi keskustelutilaisuuksiksi, joiden aikana saatiin vastauksia suunniteltua suurempaan määrään kysymyksiä. Vuorovaikutteinen tilanne antoi myös tutkijalle pa-

remmat valmiudet täydentää suunniteltuja kysymyksiä ja sitä kautta analysoida vastauksia suunniteltua laajemmasta perspektiivistä.

Haastattelut olivat tyypiltään teemahaastatteluita. Kysymykset lähetettiin haastateltaville ennen haastattelua, mutta itse haastattelutilanteessa kysymysten järjestystä ja muotoa muutettiin tilanteen mukaan. Teemahaastattelu vastaa monia kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtia, mutta ei kuitenkaan ole yksinomaan kvalitatiivisen tutkimuksen menetelmä, vaan se soveltuu yhtä hyvin myös kvantitatiivisesti painottuneeseen tutkimukseen (Hirsijärvi ym. 2005, 197).

Tutkimuksessa käytettiin myös kyselyjä kahdessa eri organisaatiossa, joiden kantaa tutkittavana olevaan asiaan selvitettiin aihealueittain rakennetuilla kysymyssarjoilla. Kysymykset olivat avoimia kysymyksiä, jotka lähetettiin vastaajille sähköisesti. Avoimet kysymykset sallivat vastaajan oman ajattelun ja itsensä ilmaisun eivätkä ne ehdota vastauksia suuntaan tai toiseen. Avoimilla kysymyksillä saadaan myös helposti selville vastaajien oma henkilökohtainen kanta sekä tietämys tutkittavana olevasta asiasta. (Hirsijärvi ym. 2005, 190.) Kyselyn ohjeistuksessa annettiin vastaajille vapauksia vastata oman kiinnostavuutensa mukaan tosiasioista tai mielipiteistä, kunhan vastaus säilyy tutkittavassa asiassa. Vastaaminen avoimiin kysymyksiin tapahtui kyselylomakkeeseen jätettyyn tyhjään tilaan ja kyselyt palautettiin sähköisesti. Tutkimuksen aihe oli tärkein vastaamiseen vaikuttava seikka, mutta kysymykset muokattiin koskemaan vastaajan tehtävää organisaatiossa ja näin saatiin tehostettua tutkimuksen onnistumista (Hirsijärvi ym. 2005, 187). Kysely toteutettiin tutkimuksen edetessä esille nousseiden seikkojen perusteella. Kysymykset koskivat suoraan tutkittavana olevan asian tärkeimpiä seikkoja ja tästä johtuen kyselystä saatiin lyhyt sekä yksiselitteinen. Jos kysely olisi tehty heti tutkimuksen alussa, olisi kysymyksen asettelu ollut huomattavasti laajempi ja yleisemmällä tasolla.

2.3 Tutkimuksen aihealueen rajaaminen ja viitekehys

Tutkimuksessa käsitellään Karjalan prikaatin esikunnan varuskunnan ulkoisia vaikutuskeinoja varusmiesten poistuman pienentämiseksi. Ulkoisilla vaikutuskeinoilla tutkimuksessa tarkoitetaan ennen varusmiespalveluksen alkua sekä asevelvolliseen kohdistuvia, että prikaatista ulospäin suuntautuvia vaikutuskeinoja ja -mahdollisuuksia.

Karjalan prikaatin esikunnan Yliluutnantti Ari Lumiaho tiivistää hyvin näyttöesityksessään keskeyttäjätyypit viiteen kategoriaan:

- 1) Palvelukseen astumistarkastuksen läpäisseet alokkaat, jotka ovat huumeiden, alkoholin ja/tai lääkkeiden väärinkäyttäjii sekä psyykeltään sellaiset alokkaat, jotka yleisen palvelusturvallisuuden nimissä on ”poistettava” joukosta.
- 2) Varusmiehet, joilla on ennen palvelukseen astumista saatu fyysinen vamma, joka ”aktivoituu” varusmiespalveluksessa ja joita ei voida pitää palveluksessa edes B-miehinä.
- 3) Varusmiehet, jotka palvelusaikanaan saavat sellaisen fyysisen vamman, että uudelleen kuntoutuminen vaati palveluksen väliaikaista keskeyttämistä.
- 4) Varusmiehet, joiden sosiaalisessa ympäristössä tapahtuu sellainen muutos, että asioiden selvittäminen vaatii palveluksen väliaikaista keskeyttämistä.
- 5) Varusmiehet, joiden palvelusmotivaatio on huono tai jostain syystä luhistuu.
 - a. taustalla voi olla epävarmuutta aiheuttavia huolia tai huono kunto
 - b. kynnys ”paeta sairauteen” madaltuu
 - c. kynnys jättää siviilipalvelushakemus madaltuu

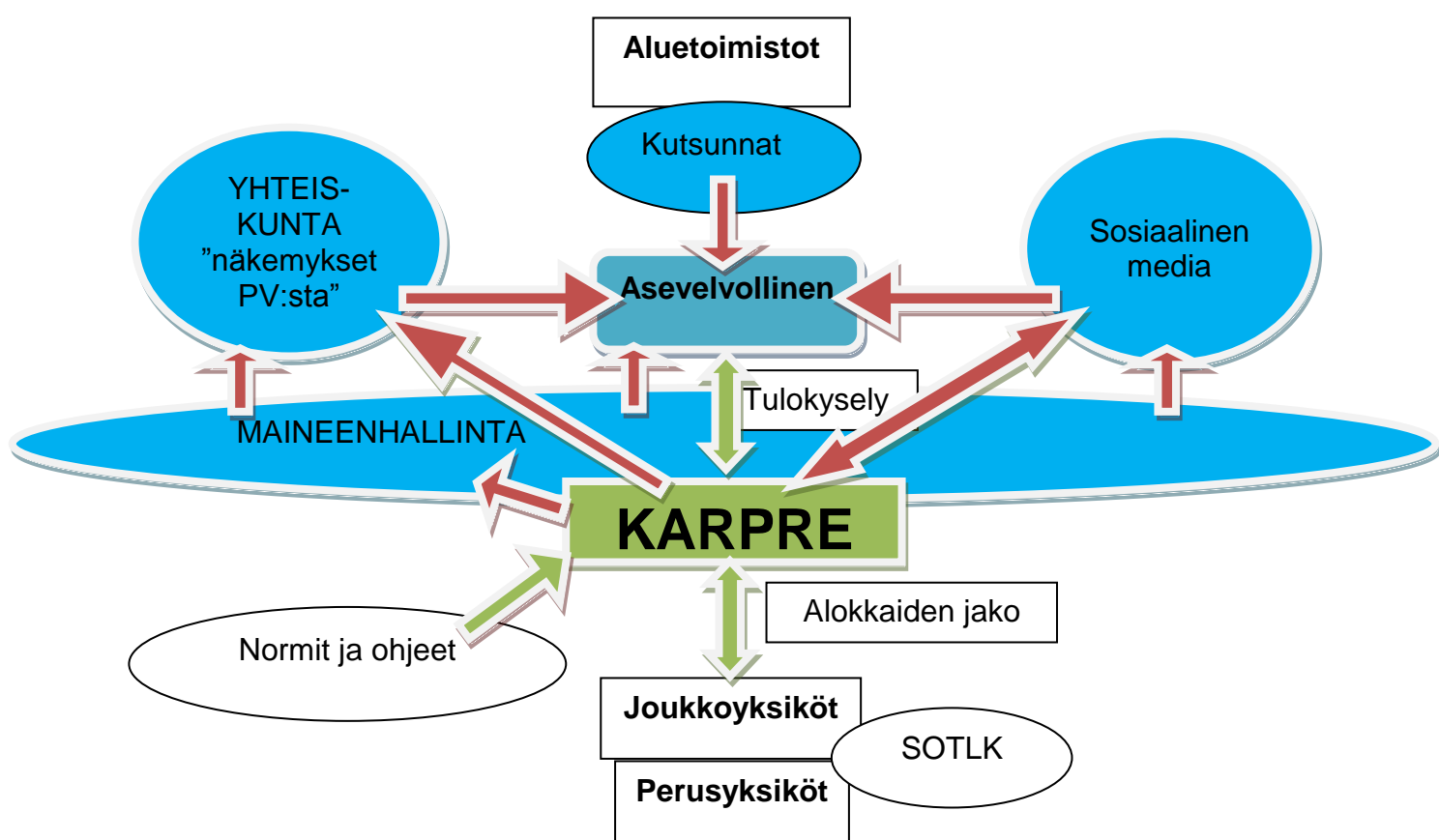
(Lumiaho 2012).

Kategorian 1-4 tapauksille ei Lumiahon mukaan ole aina löydettävissä ratkaisua puolustusvoimien toimenpitein vaan henkilö tulee siirtää lykkäyksen tai vapautuksen antavaan palveluskelpoisuusluokkaan. Voimavarat on keskitettävä kategoriaan 5, joiden palvelusmotivaatio on heikko tai vaarassa heikentyä. (Lumiaho 2012.) Lumiaho tarkoittaa esityksellään tilannetta, jolloin varusmies on jo palveluksessa. Tällöin voimavarojen keskittäminen kategoriaan 5 on täysin perusteltua, mutta ennaltaehkäistessä poistumaa tulee kiinnittää erityistä huomiota myös kategorioihin 1 ja 2. Ennakkokyselyiden pohjalta tehtävien johtopäätösten sekä kutsuntatarkastusten diagnosoinnin perusteella kohdennetaan vaikuttaminen niin sanottuihin ongelmatapauksiin. Prikaatin esikunnalla on vaikutusmahdollisuuksia luokkiin 1, 2 ja 5, joiden ennakoasenteisiin sekä palvelusmotivaatioon vaikutetaan kaikilla tutkimuksessa esiintyvillä ulkoisilla keinoilla. Oikean palveluskelpoisuusluokan löytäminen jokaiselle on ensiarvoisen tärkeä asia poistuman kannalta.

Ajallisesti tutkimuksen tarkastelu ei pääty varusmiespalveluksen alkamiseen, sillä useat ulkoiset vaikutuskeinot alkavat ennen palvelukseen astumista ja niiden tuloksia hyödynnetään vielä palveluksen alussa esimerkiksi valittaessa varusmiehiä jatkokoulutuksiin. Tutkimuksesta on pääosin rajattu pois varuskunnan sisäiset vaikutusmahdollisuudet, joita on tutkittu runsaasti ja joista on olemassa useita eri normeja sekä ohjeita. Sisäiset ja ulkoiset vaikutuskeinot ovat osittain yhteneviä, sillä esimerkiksi maineen hallinta voidaan jakaa selkeästi kuuluvaksi mo-

lempiin. Asiallinen kohtelu on ulkoisena keinona maineen hallintaa ja se vaikuttaa sisäisenä keinona palveluksessa olevien varusmiesten palvelusmotivaatioon sekä palveluksesta jo kotiutuneiden tarinoiden kautta varuskunnan ulkopuolisiin käsityksiin ihmisten kohtelusta varusmiespalveluksessa. Ulkopuoliset vaikutuskeinot on valittu pääasialliseksi lähestymisnäkökulmaksi niiden tutkimattomuuden sekä oman kiinnostuksen takia. Kuviossa 1 on tutkimuksen viitekehys, jossa on esitetty asevelvolliseen kohdistuvat tärkeimmät vaikutteet Karjalan prikaatin esikunnan näkökulmasta.

Kuvio 1. Tutkimuksen viitekehys

Pääesikunta, Maavoimien esikunta sekä Sotilasläänin esikunta vaikuttavat asevelvollisten koulutuksen suunnitteluun sekä vastaavat sen toteuttamisen ohjeistamisesta, mutta eivät suoranaisesti ole tekemisissä yksittäisen varusmiehen kanssa. Kyseiset toimijat eivät näin ole suorina vaikutteina arvioitaessa Karjalan prikaatin esikunnan ulkoisia vaikutusmahdollisuuksia poistuman pienentämisessä ja ne on siksi jätetty pois tarkastelun keskiöstä. Aluetoimistot vastaavat asevelvollisten tietojen ylläpidosta ennen palvelukseen astumista sekä käskyttämisestä

palvelukseen kutsuntojen ja perustietojen pohjalta. Aluetoimistot ovatkin ensimmäinen konkreettinen toimija, johon asevelvollinen on yhteydessä kutsunnoissa. Tällöin syntyy ennakkosenne varusmiespalvelusta kohtaan sekä pohja tulevalle palvelusmotivaatiolle. Kutsuntojen mahdollisuutena on antaa asevelvolliselle henkiset ja sosiaaliset valmistautumisedellytykset varusmiespalvelukseen kertomalla tarkoin valittua faktaa edessä olevasta tiiviistä, mutta lyhyestä ajanjaksosta. Tilaisuudessa on hyvä mahdollisuus antaa palvelukseen valmistautuvalle myös ohjeet fyysisen kunnon kehittämisestä.

Karjalan prikaatin esikunta vaikuttaa konkreettisesti ensimmäistä kertaa tulevaan varusmieheensä lähettämällä tulokyselyn, jossa kysytään tärkeimpiä perustietoja sekä asevelvollisen halukkuuksia tulevista palvelustehtävistä. Esikunta vaikuttaa välillisesti asevelvolliseen myös sosiaalisen median kautta esimerkiksi prikaatin internetsivujen sekä erilaisten uutisten kautta. Maineen hallinta on oleellinen osa prikaatin vaikuttamista yhteiskuntaan ja sillä vaikutetaan jokapäiväisen työn kautta asevelvollisten halukkuuteen sekä motivaatioon saapua varusmiespalvelukseen. Prikaatin sisäiset toiminnot, kuten alokkaiden jako, perusyksiköiden päivittäinen koulutus sekä yhteistoiminta sotilaslääketieteen keskuksen kanssa ovat omalla tavallaan kaikki osana maineen hallintaa. Jos kokonaisuus kaikkien eri yhteistyökumppaneiden kesken toimii, antaa se ihmisten kanssakäymisen ja yleisen ilmapiirin kautta positiivisen maineen koko varuskunnalle. Kotiutuneiden kokemukset palveluksesta Karjalan prikaatissa leviävät tuttavien, ystävien ja sukulaisten kautta ja tästä johtuen pääosalla palvelukseen tulevista on jonkunlainen käsitys palveluspaikastaan.

Vastuu asevelvollisesta siirtyy varuskunnalle hänen astuttuaan palvelukseen, jolloin toimintaa ohjaavat lukuisat eri normit ja ohjeet. Aluetoimiston keräämät taustatiedot sekä mahdolliset historiatiedot aiemmasta keskeytyneestä varusmiespalveluksesta siirtyvät varuskunnan käyttöön. Tulokyselyn sekä taustatietojen pohjalta asevelvolliset jaetaan varuskunnassa joukkoyksiköihin sekä edelleen perusyksiköihin. Sotilaslääketieteen keskus vastaa varusmiesten terveydenhuollosta ja on mukana kaikissa vaiheissa kutsunnoista kotiutumiseen. SOTLK on poistumaa ajatellen merkittävä asevelvollisen sekä prikaatin esikunnan yhteistyökumppani.

2.4 Tutkimukseen osallistuvat henkilöt ja tutkimusaineisto

Tutkimukseen liittyen haastateltiin poistuman kanssa tekemisissä olevia henkilöitä Karjalan prikaatissa. Haastateltavat oli valittu kokemuksen ja osaamisen perusteella. Karjalan prikaatissa haastateltiin kolmea operatiivisen osaston koulutusosalalla varusmieskoulutuksen parissa

työskentelevää henkilöä. Lisäksi kirjallisen kyselyn avulla selvitettiin tärkeimpiä poistumaan vaikuttavia seikkoja yhdeltä henkilöltä Karjalan prikaatin henkilöstöalalta sekä yhdeltä henkilöltä Maavoimien esikunnan koulutusosalta. Haastatteluilla sekä kyselyillä kartoitettiin poistumaan liittyviä päätekijöitä sekä eri vaikuttamismahdollisuuksien merkitystä poistuman pienentämisessä kyselyyn sekä haastatteluun vastanneiden oman tehtävän tai oman organisaationsa kannalta. Kyselyjen sekä haastattelujen kysymykset ovat tutkimuksen liitteenä ja kaikki haastattelut sekä kyselyt ovat tutkijan hallussa sähköisessä muodossa.

3 KARJALAN PRIKAATIN ESIKUNNAN VAIKUTUSMAHDOLLISUUKSIEN ARVIOINTI

3.1 Poistuman pääongelmat tilastojen valossa

Keskeyttämisprosentti lasketaan palvelukseen astumispäivänä palvelukseen astuneiden alokkaiden lukumäärästä, josta muodostuu varuskunnan alokkaiden aloitusvahvuus, eli kantaluku. Kantaluvusta vähennetään ennen keskeyttämisprosentin laskemista mahdolliset varusmiespalvelukseen luvatta saapumatta jääneet alokkaat, jotka myöhemmin luokitellaan karkureiksi. Karjalan prikaatin keskeyttämisprosentti on viime vuosina vaihdellut suuresti saapumiserästä toiseen pysyen kuitenkin keskimäärin yli 15 prosentin tasolla. Vuoteen 2004 saakka poistuma pysyi pääsääntöisesti alle 15 prosentin tasolla, mutta vuodesta 2004 alkaen poistuma on vaihdellut 15,5 prosentin ja 22,5 prosentin välillä ollen vain kerran vuoden 2010 toisella saapumiserällä alle 15, jolloin keskeyttämisprosentti oli 13,2. (Karjalan prikaatin tilastot.)

Suurin osa palveluksen keskeyttäjästä lähtee lääkinnällisten syiden takia varuskuntasairaalan kautta E- luokkaan, joka tarkoittaa palveluksen keskeyttämistä lääkinnällisen syyn takia. E- luokkaan siirretty keskeyttäjä palaa suorittamaan palvelustaan lääkärin esittämän ja joukko-osaston komentajan määräämän määrääjän kuluttua. Suurin osa palveluksen alussa keskeyttäneistä on tapauksia, jotka olisi pitänyt karsia jo kutsunnoissa tai ennen palvelukseen astumista. (Karjalan prikaatin tilastot.) *”Tieto toimenpiteistä viime hetken lykkäyksissä on pojilla, mutta käytäntö tulisi saada vakioidummaksi, etteivät tulisi turhaan hakemaan varusteita käsi pake-tissa”* (Haastattelu 1). Niin sanotut selvät tapaukset, kuten raajojen murtumat tai opiskelusta johtuvat palveluksen lykkäystapaukset tulisi hoitaa ennen palvelusta asevelvollisen omin toimenpitein, josta lisää luvussa 3.2.

Yhteiskunnassa niin sanottujen ääripäiden erot ovat kasvaneet ja moniongelmaisista sekä pahasti velkaantuneista on varusmiespalvelukseen saapuvissa alokkaissa huomattavasti aiempaa enemmän. Myös vastoinikäymisten sietokyky on alentunut verrattaessa nykyvarusmiestä vaikkapa kymmenen vuoden takaiseen. (Haastattelu 1.) Siviilipalvelukseen pääsee virallisesti vain vakaumuksellisista syistä, mutta valtakunnallinen tilasto viittaa siihen, että merkittävä osa sopeutumisoongelmaisista teeskentelee mieluummin vakaumuksen kuin hakee sopeutumisongelmistaan lääkärin lausunnon ja elinikäiset merkinnät papereihinsa. Siviilipalvelukseen siirtyminen ei periaatteessa johdu terveydentilasta, mutta siviilipalvelukseen siirtyneillä on runsaas-

ti ahdistusoireita. Ainakin osalla tämä siis viittaa myös mielenterveyteen. (Johansson 2012.) Haasteina ovatkin tällaisten yksilöiden löytyminen joukosta sekä vaikuttamisen keinot.

Valtakunnallisissa tilastoissa siviilipalvelukseen siirtyneet ja psyykkisistä syistä keskeyttäneet suhtautuvat jo ennen varusmiespalveluksen alkua varusmiespalvelukseen terveydellisistä syistä keskeyttäneitä kriittisemmin, kokevat ilmapiirin sekä esimiestoiminnan negatiivisempaan ja saavat enemmän ahdistusoireita. Näillä nuorilla saattaa olla jo lähtökohtaisesti negatiivisempi asenne varusmiespalvelukseen kuin terveydellisistä syistä keskeyttäneillä. Tilastoissa edellä mainittu näkyy negatiivisempaan suhtautumisena palvelusenaikaisiin olosuhteisiin sekä runsaampina ahdistusoireina palvelusaikana. (Johansson 2012.)

”Suuri poistuma vaihtelee saapumiserittäin ja vaihtelun suurimpana ongelmatekijänä prikaatin esikunnan näkökulmasta on ainesjakauma” (Haastattelu 1). Ainesjakauma koetaan haastattelussa yleisesti merkittävimmäksi tekijäksi arvioitaessa syitä poistuman suureen vaihteluun saapumiserittäin. Alla oleva taulukko osoittaa, että ainesluokalla on selkeä vaikutus poistuman määrään sekä vaihteluun eri saapumiserillä. Ainesluokkaan R1 kuuluvat ylioppilastutkinnon suorittaneet ja ainesluokkaan R2 ammattikoulun käyneet varusmiehet. *”Ylioppilailla on elämänhallinta sekä motivaatio keskimäärin muita parempi”* (Haastattelu 1). Saapumiserillä, jolloin prikaatiin on tullut lukumäärällisesti enemmän luokan R2 alokkaita, on poistumaprosentti poikkeuksetta ollut korkeampi. Tätä havaintoa tukee myös toimenpideohjelma, jonka määrittämistä seitsemästä keskeyttämistä ennustavasta tekijästä yksi oli alhainen koulutustausta (Pääesikunta 2009).

Taulukko 2. Karjalan prikaatin poistumat ainesluokittain saapumiserissä 1/09-1/11. Taulukoissa ei ole huomioitu lukumäärällisesti vähäistä luokkaa R3, eli varusmiehet, joilla on peruskoulu käyty tai se on kesken. (Karjalan prikaatin tilastot).

saaperä	kesk syy	yhteensä	R1-osuus	R2-osuus
109	kaikki	321 / 18%	71 / 22%	250 / 78%
	E-lka	186 / 58%	33 / 18%	153 / 82%
	C-lka	75 / 23%	18 / 24%	57 / 76%
	SIPA	60 / 19%	20 / 33%	40 / 67%

209	kaikki	279 / 16%	54 / 19%	225 / 81%
	E-lka	138 / 49%	23 / 17%	115 / 83%
	C-lka	81 / 29%	15 / 19%	66 / 81%
	SIPA	60 / 22%	16 / 27%	44 / 73%
110	kaikki	287 / 17%	56 / 20%	231 / 80%
	E-lka	160 / 56%	21 / 13%	139 / 87%
	C-lka	42 / 15%	10 / 24%	32 / 76%
	SIPA	85 / 29%	25 / 29%	60 / 71%
210	kaikki	239 / 13%	65 / 27%	174 / 73%
	E-lka	129 / 54%	32 / 25%	97 / 75%
	C-lka	33 / 14%	7 / 21%	26 / 79%
	SIPA	77 / 32%	26 / 34%	51 / 66%
111	kaikki	327 / 21%	78 / 24%	249 / 76%
	E-lka	228 / 70%	52 / 23%	176 / 77%
	C-lka	11 / 3%	2 / 18%	9 / 82%
	SIPA	88 / 27%	24 / 27%	64 / 73%

Myös valtakunnallisten tilastojen mukaan keskeyttämisprosentti on suurempi alokkailla, joilla ei ole ammatillista koulutusta tai on suoritettu ammattikoulun oppimäärä (Johansson 2012). Aluetoimistojen tulisikin mahdollisuuksien mukaan pyrkiä aineksen tasaiseen jakoon saapumiserittäin, jolloin suuret vuosittaiset vaihtelut poistuman lukumäärässä tasoittuisivat huomattavasti. Prikaatin esikunnan työmäärä kohdistuisi poistuman vaihtelun syiden selvittelystä enemmän poistuman todellisten syiden analysoimiseen ja samalla esikunta saisi paremmat edellytykset löytää parannuskeinoja poistuman vähentämiseksi.

3.2 Alue toimisto yhteistyövaikuttajana kutsunnoissa

Asevelvolliset käyvät kotipaikkakuntansa terveydenhoidossa sen vuoden keväällä, kun nuori täyttää 18 vuotta. Terveystarkastusohje (TTO) uusittiin vuonna 2008. Uusitun ohjeen tarkoituksena on ollut parantaa palvelusturvallisuutta huomioimalla sekä varusmiesten, kouluttajien että koko järjestelmän turvallisuus. Uudessa ohjeessa on kiinnitetty aiempaa enemmän huomiota kokonaisriskin arviointiin, jossa yksittäinen diagnoosi ei ole korostuvan merkityksellinen, vaan päätöksenteossa huomioidaan kokonaisuus. Varusmiehestä arvioidaan palvelusmotivaatio sekä lukuisat elämäntilanteeseen liittyvät seikat, jotta palveluskelpoisuusluokka pystytään määrittämään yksilötasolla oikeaksi. Tarkennettu TTO 2008 on edeltäjäänsä verrattuna tiukempi ja sen seurauksena varusmiespalveluksesta vapautettujen määrä on hieman noussut. (Pääesikunta 2009. Liite 1).

”Onko varaa siihen, että kutsunnoissa lääkärintarkastuksessa olisi mukana lääkintähenkilö, kuten kenttäsairanhoitaja, joka tuntee mihin alokkaan tulee kyetä ja kuinka paljon painoa esim selkään laitetaan. Vaihtoehtona varsinaisen lääkärintarkastus pidettäisiinkin vasta 6-2kk ennen palvelusta eikä ollenkaan kutsunnoissa. Kutsuntalautakunta katsoo selvät tapaukset, kuten jalka poikki jne.” (Haastattelu 1.) Vaikka ohjeistus ja käytännöt terveydenhoitoalalla ovat ajan tasalla, kaipaa koko prosessi parannuksia kutsuntoja edeltävistä terveystarkastuksista palvelukseen astumiseen. Kutsuntaa edeltävissä terveystarkastuksissa sekä kutsunnoissa tulisi olla käytössä kattavammat tiedot tulevan asevelvollisen kouluterveydenhuollosta sekä muilta viranomaisilta. Parempi tiedonvaihto viranomaisten välillä antaisi paremmat lähtökohdat palveluskelpoisuusluokan arviointiin. Tällä hetkellä palveluksen keskeyttäjät astuvat varusmiespalvelukseen täysin palvelukseen kelpaavassa, eli A-luokassa, eikä heidän kaikista terveydellisistä rajoitteistaan ole vielä kutsunnoissa kenelläkään tietoa. (Kysely 1.) Tämä johtaa useassa tapauksessa asevelvollisen niin sanotusti turhaan palvelukseen astumiseen ja palveluksen keskeyttämiseen lääkinnällisin syin heti palveluksen alussa.

Palvelukseen hyväksytyjen asevelvollisten määrässä on myös suuria alueellisia eroja. Esimerkiksi Kymenlaaksossa kutsunnoissa kahdeksan kymmenestä nuoresta määrätään asepalvelukseen ja viereisessä Etelä-Savossa palvelukseen kelpaa vain seitsemän kymmenestä. Syytä Etelä-Savon heikompaan menestykseen ei ole löytynyt, sillä esimerkiksi syrjäytymisen mittarina käytetyn koulutuksen ulkopuolelle jäämisen lukumäärät eivät poikkea muiden vastaavista. Kutsuntatilastojen mukaan myös Helsingin seudulta löytyy terveitä alokkaita kun taas Pohjois-Karjalasta tai Keski-Suomesta huonokuntoisempia. (Hallamaa & Silfverberg 2012.) Tilastot

osoittavat, että hiipuvien maakuntien sosiaaliset ja taloudelliset ongelmat heijastuvat myös nuorison kuntoon ja sitä kautta hyvinvointiin.

Aluetoimisto vastaa alueellaan asuvasta asevelvollisesta siihen saakka, kun hän astuu varusmiespalvelukseen. Aluetoimistoilla onkin erittäin suuri vastuu valmistelutyössä sekä asevelvollisten ajantasaisten tietojen ylläpitämisessä. Yhdeksi ongelmaksi Karjalan prikaatissa nousi sellaisten palvelukseen astuvien varusmiesten määrä, jotka jo palvelukseen astumispäivänä hakivat lykkäystä palvelukselle tai muuten perustellulla syyllä halusivat keskeyttää palveluksen. Tällaiset tapaukset aiemmin kuvattujen lääkinnällisten syiden takia keskeyttävien lailla kuormittavat prikaatin kokonaisuutta merkittävän paljon, sillä jokainen keskeyttäjä kiertää useammassa eri toimistossa sosiaalikirjuriasta aina komentajatasolle saakka perustelemassa valintaansa tai hakemassa evästyksiä elämäänsä aikaisista hankkeista. Lähes poikkeuksetta varusmiesten esittämät perustelut ovat riittäviä lykkäyksen, eli nykyisin palveluksen ajankohdan muutoksen saamiselle ja hakemus sekä sitä kautta päätös olisi voitu helposti tehdä jo ennen palvelukseen astumista aluetoimiston johdolla. *”Tehtäisiin uusintatarkastus noin 2 kk ennen palvelukseen astumista. Siinä todettaisiin kykeneekö vai ei”* (Haastattelu 1). Haastateltu Karjalan prikaatin esikunnan edustaja kommentissaan esittää myös parempaa ohjeistusta jatko-toimenpiteistä kutsunnoissa oleville, jotta asevelvolliset osaisivat hoitaa perustellut muutostasiansa aluetoimiston kanssa ennen palveluksen alkua. Myös ohjeistuksen antaminen peruskunnan parantamiseksi koettiin tärkeäksi seikaksi kutsunnoissa. (Haastattelu 1.)

Fyysinen kunto on merkittävä osa yksittäisen sotilaan toimintakykyä etenkin varusmiespalveluksen alussa. Iskussa inttiin- hanke kartoittaa kutsuntaikäisistä heikkokuntoisimpia, joille tarjotaan erilaisia liikuntapalveluita. Hankkeen tavoitteena on saada heikkokuntoisimpien liikuntamotivaatio nousemaan. Etelä-Savo panostaa nuoriin esimerkiksi jakamalla lenkkitossuja sellaisille, joilta ei omia löydy. Mikkelissä 60 pojasta kymmenen ei omistanut lenkkikengkiä. Etelä-Savossa on artikkelissa haastatellun majuri Matti Ruokosken mukaan nuorilla paljon perussairauksia, kuten ylipainoa, astmaa sekä diabetesta. Mielenterveysongelmien lukumäärässä alue on valtakunnan keskitasolla. Artikkelin mukaan nuorten ruokailu- ja liikuntatottumuksiin pitäisi puuttua jo yläkoulussa, jolloin rakennetaan pohjaa tulevaisuudelle. (Joroisten lehti 2012.) Iskussa inttiin- hankkeen vaikutukset tulevat näkymään puolustusvoimien tilastoissa aikaisintaan vuonna 2014.

Karjalan prikaatin esikunnan aluetoimistoille tekemän parannusesityksen mukaan kutsunnoissa ei tulisi suoraan luvata kenellekään paikkaa tiettyyn joukkoyksikköön. Toteutumaton lupa-

us voi olla alkusysäys palveluksen keskeyttämiselle. Myös palveluksen jatkajien toivottiin palaavan joukko-osastoon, josta olivat palveluksensa keskeyttäneet. (Haastattelu 1.) Näillä toimilla vältettäisiin niin sanottua turhaa työtä eikä mahdollisesti henkilöstä riippumaton toteutumaton lupaus olisi laukaiseva tekijä palveluksen keskeyttämiselle. Aluetoimistojen ja joukko-osastojen saumaton yhteistyö on lähtökohta onnistuneelle prosessille.

Jokainen kutsuntatilaisuuteen osallistuva asevelvollinen tekee soveltuvuustestin ja keskustelee kutsuntalautakunnan kanssa. Yli 45000 asukkaan kunnissa on kutsunnoissa lisäksi vuodesta 2006 lähtien tehty kirjallinen varusmiespalvelukseen liittyvä soveltuvuuskysely, jonka perusteella on tarkoitus valikoida riskiryhmään kuuluvat nuoret. Sotilaslääketieteen keskuksen sairaanhoitaja haastattelee vielä kyseessä olevan nuoren ja antaa tulokset kutsuntalääkärille, joka edelleen aikaisempia vuosia paremmin perustein määrittää palveluskelpoisuusluokan. (Pääesikunta 2009. Liite 1.) Menettelytapa tulisi ottaa käyttöön myös pienemmissä kunnissa ja kaupungeissa. Tutkimukseni haastatteluiden perusteella palvelukseen astumisprosessin ja siihen liittyvän poistuman yhdeksi pääongelmaksi kuvattiin pitkää ajanjaksoa kutsuntojen ja varusmiespalveluksen alkamisen välillä. Kutsunnassa asevelvollinen määrätään aloittamaan varusmiespalvelus viimeistään kolmantena kalenterivuonna kutsunnan jälkeen. Kutsunnoissa terve nuori ehtii jo kolmessa vuodessa muuttamaan elämäntilanteensa tai elämäntilanne ehtii hänestä johtumattomista seikoista muuttamaan erittäin radikaalistikin (Haastattelu 1). Tätä teoriaa tukee Tanja Laukkalan näkemys, jonka mukaan varusmiespalveluksen aloittavat ovat lähtökohtaisesti terveitä nuoria, jotka ovat käyneet ennakkoterveystarkastuksessa ja kutsunnoissa ennen palvelukseen tuloa sekä palveluksen ensipäivinä tuloterveystarkastuksessa. Kuitenkin osalla nuoria aikaväli kutsunnoista palveluksen aloittamiseen on huomattavasti jopa tavanomaista 1,5 – 2 vuotta pidempi, jolloin terveydentilassa ehtii tapahtua palveluskelpoisuusluokkaan vaikuttavia muutoksia. (Laukkala 2012, 47-49.)

Kutsunnoissa tulisi asevelvolliselle jakaa kattava tietopaketti koko varusmiespalveluksesta. Voiko jaettavan tiedon määrää enää kuitenkaan lisätä, sillä ongelmaksi muodostuvat omaksumiskyky sekä kutsuntaikäisen huono perehtyminen jaettuun aineistoon. Tehokkaastikin käytetty kutsuntapäivä jättää mieleen vain tietyn osan annetusta informaatiopaketista. (Kysely 1.) Parikymppinen nuori saattaa esimerkiksi suunnitella seuraavaa viikonloppua, auton lisävarusteita tai uutta tietokonepeliä, mutta muutaman vuoden sisällä edessä oleva varusmiespalvelus on vain pakollinen paha jossain kaukana tulevaisuudessa.

3.3 Maineen hallinta

”Mielipiteet ja asenteet ”putoavat” vanhemmilta halusimmepa tai ei. Jos vanhemmat näkevät asevelvollisuuden myönteisenä, heidän lapsensakin näkee sen niin. Samalla tavalla näen kirkkoon kuulumisenkin. Perinteet merkitsevät joillekin jo, ettei kirkkoon kuuluta ja armeijaa ei käydä. Jos se tehdään helpoksi ja suopeaksi ajattelumalliksi, sillä joudutetaan lisää ko. kehitystä.” (Kysely 2.)

Edellä kuvattu suora lainaus kyselystä tiivistää hyvin sen seikan, että vaikuttaminen maineen kautta on tärkeää koko väestöön. Positiivisen ilmapiirin luominen ja hyvän hengen osoittaminen kaikissa tilaisuuksissa muokkaavat ihmisten mielipiteitä ja sitä kautta vaikuttavat kokonaisuutena puolustustahtoon ja edelleen varusmiesten palvelusmotivaatioon. Karjalan prikaatin joukkoyksiköt käyvät vuosittain juhlimassa omia perinnepäiviään maakunnan eri kaupungeissa ja kylissä (Haastattelu 1). Tällä toiminnallaan prikaati voi samalla myös mainostaa olemassa olemistaan ja rekrytoida uusia palvelukseen haluavia asevelvollisia sekä tulevia mahdollisia työntekijöitä. Positiivinen julkisuuskuva on siis koko toiminnan perusedellytys.

Huono uutinen leviää julkisuudessa usein hyviä nopeammin. Tiedottaminen nähdään kyselyn mukaan yksisuuntaisena ja viestintä kaksisuuntaisena vaikutuskeinona. Tiedottamista ovat yksittäiset tiedotteet tai uutiset, joista halutaan ilmoittaa. Tiedottamisen perinteistä johtuen puolustusvoimien julkaisemiin uutisiin suhtaudutaan usein varauksella epäillen tiedon täyttä todenmukaisuutta. Maineen hallinta tulee huomioida kaikessa puolustusvoimien toiminnassa, sillä pienestä ja merkityksettömästä asiasta voi tulla vääristynyt yleistys koko puolustusvoimista. (Kysely 2.) Tiedottamisella onkin erittäin suuri merkitys maineen hallinnan kokonaisuudessa. Epäonnistunut, kuten esimerkiksi liian hidas tiedottaminen voi johtaa tiedotettavan asian muuttumiseen tai tiedottamisen muuttumista selittelyksi tai asioiden perusteluksi. Vääränlainen informaatio luo mielikuvia myös internetissä selailevalle asevelvolliselle, joka vasta miettii tulevia vaihtoehtojaan varusmiespalveluksen suhteen. Varuskunnan tiedottajan sekä uutisoinnista vastaavan esikuntapäällikön roolit nousevatkin erittäin merkittävään asemaan viestinnän ja maineen hallinnan kokonaisuudessa. Yksittäisenä tapahtumana kyselyissä sekä haastatteluissa esille nousi prikaatin esikunnan johtama valatilaisuus, jossa omaisille ja muille kutsuvieraille esitellään prikaatin alueita, kalustoa sekä toimintaa. Hyvin järjestetty tilaisuus antaa positiivisen kuvan osallistuneille ja positiivinen sana leviää armeijatarinoiden

välityksellä. Tapahtumat ja tilaisuudet, joissa prikaati on mukana tai itse järjestämässä, ovat positiivista viestintää (Kysely 2).

Pohdittaessa varuskunnan maineen vaikutusta varusmiespalvelukseen asennoitumiseen voidaan kysyä kuinka paljon varusmiespalvelukseen asennoitumiseen liittyvät armeijatarinat. Nuoret kuulevat varusmiespalveluksen suorittaneiden tai jopa palveluksen keskeyttäneiden isien, kavereiden tai sukulaisten kertomuksia armeija-ajasta. Näillä kertomuksilla on todennäköisesti vaikutusta siihen, minkälaisena nuori kokee varusmiespalveluksen. Tarinoiden lisäksi nuori on luonut omia mielikuviaan asioista median, sotapelien tai muun maailman välityksellä. Nämä kaikki yhdessä voivat antaa nuorelle pelkoa luovan mielikuvan varusmiespalveluksesta. (Salo 2004, 8- 9.) Positiivinen tiedottaminen päivittäisestä koulutuksesta on merkittävässä roolissa maineen kokonaisuutta ajatellen. *”Vaikuttaminen koko yhteiskuntaan sillä nuorison tila on kaikkien haaste. PV:n hyvien asioiden tekeminen pitäisi saada enemmän suuren yleisön tietoon”* (Haastattelu 1). Jo pelkkä epäasiallinen kohtelu yksittäisessä koulutustapahtumassa voi muuttaa hyvän maineen nopeasti huonoksi ja sitä on hankala parantaa.

Luutnantti Janne Haapanen toteaa pro gradussaan kodin ja koulun vaikutuksista varusmiespalvelukseen asennoitumisessa, että kodin ja koulun sosiaaliin ympäristötekijöihin kuuluvat kaverit ovat myös vaikuttamassa varusmiespalvelukseen asennoitumiseen. Kavereiden asenteet varusmiespalveluksesta, etenkin lähellä palvelukseen astumista, vaikuttavat omalla tavallaan tulevien alokkaiden asenteisiin. Kaveripiirin asenteet siis todennäköisesti vaikuttavat asenteisiin, jotka ovat helpommin muutettavissa kuin arvot. Nuorella on kavereita ja kaverit ovat yksi vaikuttaja siihen miten nuori kokee varusmiespalveluksen. Nuori on asenteille altis ja nuoren asenteisiin vaikuttaa ympäristö sekä sitä kautta myös kaveripiiri. Jos kaveripiirissä on myönteinen asenne varusmiespalvelukseen ja kavereista osa on jo suorittanut varusmiespalveluksen, on vaikutus varusmiespalvelukseen varmasti myönteinen. (Haapanen 2011.) Hyvä maineen hallinta vaikuttaa positiivisella tavalla myös asevelvollisten asenteisiin sekä palvelusmotivaatioon. Vaikuttamisen kierteessä vanhemmat vaikuttavat omiin lapsiinsa omien asenteidensa kautta. Lapset vaikuttavat kavereihinsa ja ottavat vaikutteita toisilta kavereilta keskusteluidensa ja kokemustensa kautta sekä sosiaalisesta mediasta. Tästä kokonaisuudesta nuori muodostaa omat arvomaailmansa. Jos kotiutuvalle varusmiehelle jää palveluksesta hyvä muistikuva eikä palveluksen aikana ole sattunut merkittäviä negatiivisia asioita, vaikuttaa se pitkällä aikavälillä tulevienkin sukupolvien asennoitumiseen.

Prikaatin esikunnan merkittävä vaikutuskanava poistumaan liittyen on koko prikaatin henkilöstö, jonka tärkein tehtävä maineen kannalta on kokoaikainen positiivinen asenne suoritta-

maansa tehtävää kohtaan. Olennainen osa maineen hallintaa on myös johdon tietoisuus olemassa olevasta tilanteesta sekä kiinnostuksen osoittaminen aina varusmiehille saakka. Prikaatin komentaja kiertää kerran vuodessa jokaisen perusyksikön. Komentaja suorittaa tällä vierailullaan koulutustarkastuksen ja kerää perusyksiköiden henkilökunnan sekä varusmiesten kuulumiset ja kehitysehdotukset koko prikaatin toimintaan liittyen. Prikaatin komentaja sekä esikunta antavat myös saapumiserittäin ohjeistuksia joukkoyksiköille sekä perusyksiköille koulutuksen toteuttamisesta. Havaittuja epäkohtia parannetaan kesken koulutuskausien ja näin toiminta kehittyy kokoajan tilanteen vaatimalla tavalla, mainetta halliten.

3.4 Sosiaalinen media

Media on suuresti esillä nuorten elämässä. Mediasta tulee nuorille asenteita ja näitä asenteita nuoret vievät eteenpäin kaveripiirissä. Internet on nykynuorelle yksi kohtaamispaikka, josta hakea tietoa mieltä askarruttaviin kysymyksiin, mutta mistä voi myös saada huonoja mielikuvia varusmiespalveluksesta. Ympäristöllä on todettu Haapasen (2011) tutkimuksessa olevan kokonaisuutena positiivinen vaikutus varusmiespalvelukseen asennoitumiseen.

Sosiaalinen media on tämän päivän muotisana, joka pitää sisällään internetin rajattomat mahdollisuudet pitää yhteyttä muihin käyttäjiin tai käyttäjäryhmiin. Sosiaalinen media tarkoittaa verkkoviestintäympäristöjä, joissa jokaisella käyttäjällä tai käyttäjäryhmällä on mahdollisuus olla aktiivinen viestijä ja sisällöntuottaja tiedon vastaanottajana olon lisäksi. (Kalliala & Toikkanen 2009.) Viestinnällä yleensä pyritään vaikuttamaan ihmisten asenteisiin sekä mielikuviin ja sosiaalinen media nähdään kyselyn mukaan hyvänä keinona vaikuttaa suureen määrään nuorisoa sekä heidän vanhempiaan. Sosiaalinen media on kuitenkin luonteeltaan epävakaa kanava ja sen luottamus oikean tiedon jakamiseen täytyy ensin saavuttaa. Youtube-sivusto koetaan hyväksi vaikuttamisen keinoksi. Palveluun ladatut videot välittävät aidon tunnelman harjoituksen tai kuvatun tapahtuman tuntemuksista ja videoista saadaan usein myös suoraa palautetta sivuston kommenttien myötä. Rajattomat käyttömahdollisuudet mahdollistavat sosiaalisessa mediassa kuitenkin myös väärän informaation jakamisen negatiivisessa mielessä. Yhtenä tärkeimpänä sosiaalisen median vaikutuskeinona poistuman pienentämiseksi koetaan laadukkaiden videoiden ja valokuvien lisääminen puolustusvoimien internetsivuille sekä youtube-palveluun. Myös mediavarusmiesten, eli prikaatin esikunnan alaisuudessa toimivien eräänlaisten varusmiestoimittajien koulutus sekä median hyödyntäminen kokonaisuutena koettiin tärkeänä seikkana positiivisen kokonaiskuvan luomisessa. (Kysely 2.)

Karjalan prikaatin internetsivuilta löytyy tällä hetkellä paljon asiaa koskien kaikkea palvelukseen liittyvää kutsunnoista reserviläisaikaan saakka. Tietoa on niin paljon, että olennaisen löytäminen voi olla tottumattomalle turhankin hankalaa. Tulevan varusmiehen kannalta tärkein sivusto eli koulutusvaihtoehtoja esittelevä linkki ei ainakaan joulukuun alun 2012 ja helmikuun lopun 2013- välisenä aikana toiminut ollenkaan. Sivut oli päivitetty edellisen kerran elokuussa 2012 ja linkin toimimattomuus siitä lähtien on ollut suuri puute vuoden 2013 ensimmäisen saapumiserän palvelukseen liittyen. Koulutusvaihtoehtojen esittelysivulle pääsi kyllä toista kautta, mutta riittääkö juuri sillä kohderyhmän tärkeimmällä asevelvollisella intoa selata sivuja kovin pitkään, jos muutenkin varusmiespalvelukseen meno on vain lain vaatima pakko eikä palveluspaikkojen selailu kiinnosta.

Lyhyt vierailu muiden puolustusvoimien joukko-osastojen internetsivuilla paljasti samankaltaisia ongelmia kaikilla kotisivuilla. Palvelukseen astuvan varusmiehen näkökulmasta sivuilta on vaikea löytää olennaista faktaa tarjolla olevista koulutusvaihtoehtoista, eikä sivuilta löytynyt houkuttelevia videoita koulutusvälineistä tai varusmiehen arjesta. Esittelysivut sisälsivät suuren määrän varuskunnalle tärkeitä, mutta nuoren kannalta kyllästyttäviä perinteitä, joiden lukeminen kenties kiinnostaa usein aivan jotain muuta ikäryhmää kuin palvelukseen astuvia asevelvollisia. Varuskunnassa työskentelevä henkilö löytää haluamansa tiedon omien taustatietojensa pohjalta, mutta löytääkö asiaan perehtymätön ja ensimmäistä kertaa tietoa hakeva asevelvollinen haluamansa tiedon riittävän nopeasti ja vaivattomasti.

Nyky-yhteiskunnassa nuoruutta leimaavat kiihkeä elämänrytmi ja monet osin ristiriitaisetkin vaateet. Elämäntilanne on muuttunut entistä katkonaisemmaksi ja epävarmuus on lisääntynyt. Samalla nuorten ongelmatkin ovat muuttuneet yhä monisäikeisemmiksi samoin kuin tuen sekä avun tarpeet. Palveluja tuleekin kehittää matalakynnyksisemmiksi ja nuorten tarpeita paremmin vastaaviksi. (Aikalisä- projekti 2010.) Palvelujen helppo saatavuus ja palvelujen soveltuvuus nuorisolle tulisi olla pääperiaatteina myös internetsivuissa sekä muussa vaikuttamisessa asevelvollisiin. Karjalan prikaatissa on viestinnän parantamiseksi käynnissä selvitystyö, jossa kartoitetaan varusmiesten mielipiteitä prikaatin internetsivujen kehittämiseksi. Kyselyn vastaukset on saatu ja analysointityö on vielä tekemättä. (Kysely 2.) Internetsivujen vaikutus on kaikkien kyselyyn vastanneiden sekä haastateltujen mielestä merkittävä etenkin ennen palvelukseen astumista. Prikaatin internetsivuille kaivataan videoiden ja kuvien lisäksi lisää varusmiesten esimerkkitarinoita omista koulutusvalinnoistaan sekä perusteluita niihin päätymiseen. Esimerkiksi periaatteella: ”Valitsin pioneerikoulutuksen, koska olen kiinnostunut opiskelusta sillan rakennusalalla.” Sivujen ei kuitenkaan uskota lukumäärällisesti vaikuttavan

poistumaan kuin yksittäisten henkilöiden osalta. Sosiaalinen media kokonaisuudessaan puolestaan koetaan merkityksellisempänä vaikuttimena sen kattavuuden ja nykynuorten elämäntyylin takia. (Kyselyt, haastattelut.)

3.5 Tulokyselyt

Noin kaksi kuukautta ennen palveluksen alkua jokaiselle palveluksensa aloittavalle asevelvolliselle lähetetään infopaketti, joka sisältää alokasinfon, tulokyselyn sekä alokkaan oppaan. Alokasinfo sisältää tärkeimmät tiedot palveluksen aloittamiseen liittyen, kuten palveluksen alkamisajankohdan ja -paikan sekä listan mukaan otettavasta tarpeellisesta materiaalista. Alokasinfo on tutkimuksen liitteenä 1. Samassa paketissa alokkaalle lähetetään tutkimuksen liitteenä 2 oleva tulokysely, jossa kysytään asevelvollisen henkilötietoja ja toiveita tulevan varusmiespalveluksen suhteen. Tulokysely onkin osoittanut suuren merkityksensä varusmiesten poistumaan liittyen, sillä ensimmäistä kertaa asevelvollisella on todellinen mahdollisuus vaikuttaa tuleviin palvelustehtäviinsä. Yksi tärkeimmistä hyvään palvelusmotivaatioon vaikuttavista tekijöistä on mielekkään koulutusvaihtoehdon löytyminen ja siihen pääseminen. Haastattelun mukaan ennen varusmiespalvelusta tapahtuvalla rekrytoinnilla on selkeä merkitys poistumaan. Toteutunut toive palveluspaikasta sekä palveltavasta yksiköstä kasvattavat motivaatiota ja korottavat selkeästi kynnystä poislähtöön. Palveluspaikka merkitsee paljon, mutta vielä suurempi merkitys on sillä, että alokas pääsee haluamaansa tehtävään. (Haastattelu 1.) Mikäli alokas on päässyt toivomaansa paikkaan, on se sopeuttamista edistävä tekijä, mutta varsinaiseksi keskeyttämisen syyksi ei lomakkeesta ole, toteaa Salminen (2010) tulokyselystä tutkimuksessaan. Alokkaiden omat toiveet ovat olleet yksi tärkeimmistä jakoperusteista määrittäessä alokkaita perusyksiköihin. Karjalan prikaatin haasteena on viime vuosina ollut asevelvollisten halukkuuden epätasainen jakautuminen pääosan halutessa palvelemaan Kymen jääkäripataljoonaan tai Kymen pioneeripataljoonaan. Yhteen joukkoon mahtuu kuitenkin vain tietty määrä varusmiehiä eikä aivan jokaisen toivetta ole kyetty toteuttamaan. (Haastattelu 1.)

Varusmiesten tukipalveluun etsitään potentiaalisia asiakkaita jo kutsunnoissa. Kokeneet terveydenhuollon henkilöt tarjoavat tukipalveluita nuorille, joille erilaisia ongelmia on kertynyt taakaksi asti. Tukipalvelun toteuttaminen on ollut haasteellista eikä se tavoita kaikkia tuen tarvitsijoita, sillä kaiken kaikkiaan tukipalveluun kiinnittyneillä oli ongelmia selvästi enemmän kuin niillä miehillä, jotka eivät tarttuneet tarjottuun tukeen. Vielä enemmän kasautuneita ongelmia oli kuitenkin niillä miehillä, joita ei tavoitettu lainkaan. (Appelqvist-Schmidlechner ym. 2011.) Tällä tavoittamattomuudella voisi olla yhteys myös tulokyselyyn vastaamattomiin.

Kyseessä voi olla osin samaa joukkoa, joka ei tartu annettuun tukeen eikä vastaa tulokyselyyn. Tutkijan omien kokemusten sekä haastateltavien kommenttien mukaan yllättävän suuri osa palveluksen keskeyttäjäistä kuuluu ryhmään, joka ei ole päässyt palvelemaan haluamaansa joukkoon tai kuuluu ryhmään, joka ei ole ilmoittanut halukkuuttaan ollenkaan. Toinen ryhmä, eli kyselyyn vastaamattomat saapuvat palvelukseen usein ”aivan sama”- asenteella ja palveluksen keskeyttäminen on jo lähtökohtaisesti todennäköisempää kuin asiallisesti lomakkeen täyttäneellä ja selkeän tahdon omaavalla nuorella. Aiheesta ei ole Karjalan prikaatin tilastoja, mutta vuosien saatossa samankaltaisia kokemuksia on ilmennyt useammalta taholta yksiköiden päälliköistä esikunnan henkilöstöön (Haastattelu 1).

Tulokysely on kehittynyt nykyiseen muotoonsa yli kymmenen vuoden aikana ja nykyisin toimintamalli on käsketty jokaisen varuskunnan käyttöön. Alokaskyselyn tulokset ja asevelvollisten toiveet pyritään huomiomaan mahdollisimman hyvin vastaamaan käskettyihin koulutus-tehtäviin sekä joukkotuotantotarpeisiin. Kyselyn tuloksia hyödynnetään myös jaettaessa alokaita perusyksiköihin, fyysisen toimintakyvyn mukaisiin tasoryhmiin sekä myöhemmin tehtävässä valintoja erikois- ja johtajakoulutukseen. (Maavoimien esikunta 2012.) Ennakkokysely on merkitykseltään suuri, kun sillä kartoitetaan asevelvollisen halukkuuksia sekä tiedotetaan joukko-osaston koulutustarjonnasta sekä mahdollisuudesta hakeutua erilaisiin koulutuksiin. Ennakkokyselyssä pitää tuoda esille koulutusta antava organisaatio sekä tehtävät ja mahdollisuudet, jotka tulee samaan aikaan olla esillä myös kaikissa muissa mahdollisissa jakelukanavissa, kuten internetsivuilla ja kutsunnoissa jaettavassa varusmies-kirjassa. (Kysely 1.) Tulokysely on nykyisenä sisällöltään hyvä ja sitä on haastateltujen mielestä vaikea enää parantaa. Ainoana kehitysehdotuksena Karjalan prikaatin esikunnassa nähdään kyselyn vastausprosentti ja sen parantaminen (Haastattelu 1). Jokaisen asevelvollisen tulisi vastata kyselyyn ja tätä kautta saataisiin koko palvelukseen astuva joukko edes hetkeksi miettimään tulevia palvelustehtäviä jo ennen palvelukseen astumista.

4 POHDINTA

4.1 Tutkimustulosten tarkastelu

Tutkimuksessani pyrittiin selvittämään mitkä ovat Karjalan prikaatin esikunnan varuskunnan ulkopuolelle kohdistuvat vaikutusmahdollisuudet ja vaikutuskeinot varusmiesten palveluksen keskeyttämisprosentin pienentämiseksi?

”Poistumaan voidaan toki vaikuttaa joukko-osaston ja aluetoimistojen toimenpitein, mutta haluan alleviivata: toimenpiteillä pyritään vaikuttamaan koko ikäluokan palvelusmotivaatioon ja maanpuolustustahtoon, tukien yleistä asevelvollisuutta.” (Kysely 1.)

Tutkimuksessa ei noussut esille mitään yksittäistä toimenpidettä, jolla varusmiesten palveluksen keskeyttämisprosentti saataisiin nopeasti laskuun. Yksittäistä poistuman pienentämistoimenpidettä ei tutkimustulosten perusteella ole olemassakaan vaan vaikuttaminen keskeyttämiseen on kokonaisvaltaista ja pitkäjänteistä työtä, joka kohdistuu koko kansan maanpuolustustahtoon, arvoihin sekä asenteisiin. Tärkeä peruslähtökohta on riittävän informaation antaminen tuleville asevelvollisille perheineen useita eri vaikuttamisen kanavia hyödyntäen. Lisäksi hyvän imagon ylläpitäminen jokapäiväisessä koulutuksessa sekä julkisissa tilaisuuksissa takaavat hyvät lähtökohdat poistuman pienentämisen onnistumiselle. Joukko-osasto kykenee poistuman pienentämiseksi suoraan vaikuttamaan vain yksittäisiin varusmiehiin eikä esikunnalla yksin ole mahdollisuutta kääntää kehityksen suuntaa. Poistuman pienentäminen vaatiikin useiden viranomaistahojen saumatonta yhteistyötä aina kouluterveydenhuollosta alkaen. Yhtenä vaikuttamisen keinona tuli kyselyssä esille menettely, jossa joukko-osaston tekemä havainnointi poistuman taustalla vaikuttaneista syistä liitettäisiin joukko-osaston tulos- tai vuosi-raportointiin (Kysely 1). Tällä menettelyllä saataisiin kerättyä analysoitua tietoa poistumaan vaikuttaneista tekijöistä ja kyettäisiin vaikuttamaan syihin tulevilla saapumiserillä.

Sosiaalinen media on noussut nykynuorelle entistä tärkeämmäksi keinoksi ilmaista itseään, seurata ystäviensä ja kavereidensa tekemisiä sekä erittäin herkästi kerätä vaikutteita muusta maailmasta. Nykyaikana yrityksen, jolla ei ole internetsivuja tai joka ei ole mukana facebook-yhteisössä, on vaikea saada uusia asiakkaita. Pelkät lehti-ilmoitukset eivät enää takaa menestystä. Näkyvyys lisää tunnettavuutta ja mitä useammassa sähköisessä järjestelmässä on mukana sekä kaikkien katsottavissa, sitä paremmin haluttu viesti välittyy tarkoituksen mukaiselle kohderyhmälle. Mielestäni myös puolustusvoimien tulisi entistä enemmän panostaa sosiaali-

seen mediaan esimerkiksi luomalla jokaiselle varuskunnalle omat facebook- profiilit. Myös internetsivut tulisi muokata entistäkin houkuttelevammiksi ja jokaisen käyttäjän kannalta selkeämmiksi. Helppokäyttöisyys on mielestäni tässä tapauksessa ainoa lähtökohta, jota ilman on turha kuvitella saavansa aikaan positiivisia tuloksia.

Varuskunnan internetsivuilla tulisi yhden painalluksen päässä olla kaikki oleellinen tieto palvelukseen astumisesta ja sen vaihtoehtoista, jolloin nettisivujen käyttäjämäärät nousisivat ja sitä kautta lisääntyisi yleinen tieto varuskuntien toiminnasta. Sivuston tulisi herättää katsojan mielenkiinto aihetta kohtaan heti aloitussivulta, jolloin houkuttelevat videot koulutuksesta ja sen eri vaihtoehtoista olisivat nykyaikana tehokas rekrytointikeino sekä varusmiehille, että tuleville potentiaalisille puolustusvoimien työntekijöille. Karjalan prikaati selvittää parhaillaan varusmiesten suhtautumista internetsivuihin. Selvitystyö on tärkeä ja sen tuloksia tulee hyödyntää viestinnän kokonaissuunnittelussa. Kokonaisuutena puolustusvoimien nykytrendi, eli palautekyselyt, soveltuu toiminnan parantamiseen myös poistuman pienentämiseen liittyen. Nuorison mielipidettä kutsuntaprosessin sekä palvelukseen astumista edeltävien toimien onnistumisesta tulisi selvittää ja tehdä sitä kautta muutoksia nykynuoren haluamaan suuntaan. Voihan olla, että vanha hyväksi koettu tapa voi asevelvollisen kannalta olla erittäin hankala sekä vanhanaikainen ja olisi muutettavissa pienillä ja jopa nykyistä edullisemmilla järjestelyillä.

Myös ennen palvelusta asevelvolliselle lähetettävällä tulokyselyllä on paikkansa esikunnan vaikuttamisen keinona. On erittäin tärkeää sitouttaa nuori jollain tavalla tulevaan varusmiespalvelukseen aikavälillä kutsuntojen jälkeen, mutta ennen palvelukseen astumista. Tulokysely ja sen mukana lähetettävä muu materiaali osoittavat varuskunnan kiinnostuksen tulevaa asevelvollista kohtaan. Tulokysely on erinomaista kaksisuuntaista vaikuttamista, sillä myös prikaatin esikunta saa erittäin arvokasta tietoa asevelvollisen muuttuneista perustiedoista sekä ennen kaikkea toiveista. Palveluspaikkatoiveen esittämisessä on tosin myös omat riskinsä, sillä koko ikäluokan jokainen varusmies ei pääse haluamaansa yksikköön palvelemaan. Jos asevelvolliselle jää toiveen lähetettyään sellainen kuva, että aselaji ja palvelusaikakin on jo valittu, eikä palvelukseen astuessa näin tapahdukaan, voi se olla yksi palveluksen keskeyttämistä edistävä tekijä lisää. Tulokyselynkin sanamuodoissa tulee olla erittäin tarkka, ettei kysely ohjaa liikaa alokkaan omia odotuksia tulevasta.

Tutkimuksen apukysymyksenä pyrittiin selvittämään mitkä ovat aluetoimistojen, yhteiskunnan ja mielikuvien kautta asevelvollisille suunnattavat vaikutusmahdollisuudet?

Merkittävimmät vaikutusmahdollisuudet ovat ennakkoinformaatio kutsunnoissa, joukko-osaston suorittamat ennakkokyselyt, sosiaalinen media sekä yleinen maineen hallinta sisältäen kokonaisviestinnän ja joukko-osaston järjestämät tapahtumat sekä tilaisuudet, kuten valapäivä tai osallistuminen messuille.

Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että poistuman kannalta merkittävimmän henkilöstöryhmän motivoinnissa on osin epäonnistuttu. Palvelukseen tulossa olevaan asevelvolliseen pitäisi kyetä vaikuttamaan jo reilusti ennen palvelukseen astumista. Tuleva varusmies pitäisi ikään kuin valmistella, ettei palvelukseen astumispäivänä tapahtuisi vain ”hyppyä tunteuttomaan”. Myös riittävän kuntokipinän sytyttäminen ennen palvelusta sekä pyrkimys jokaisen asevelvollisen kattavaan tulokyselyn vastausprosenttiin tulee olla painopistealueita poistuman pienentämisen kannalta. Asevelvollisten motivoimiseen tulee kiinnittää jatkossa entistä suurempaa huomiota jo kutsunnoissa sekä ennen palvelukseen astumista tapahtuvassa viestinnässä. Etenkin suuremman syrjäytymisuhan omaavilla asevelvollisilla on myös suurempi tarve saada konkreettinen kipinä, eli innostus jostain aiheesta. Fyysinen kunto on erittäin oleellinen osa sotilaan toimintakykyä. Jos fyysinen puoli ei ole kunnossa, on paljon haastavampaa selviytyä jopa aivan normaaleista armeijan arkirutiineista. Liikunta erilaisine vaihtoehtoineen voisi olla mahdollisuus, joka toki edellyttää motivointia ja fyysisen kunnon merkityksen korostamista viimeistään kutsunnoissa. Erilaiset monta vaihtoehtoista nuorisoa kiinnostavaa lajia kattavat urheilukortit yhdistettynä jonkunlaiseen puolustusvoimalliseen elämispalkintoon voisivat saada nuorison liikkeelle. Myös entistä laajempi yhteistyö kaupunkien ja kuntien kanssa voisi tuoda pienellä panostuksella suuren hyödyn ajatellen ihmisten työkykyä sekä henkistä hyvinvointia.

Tutkimuksessa haettiin lisäksi vastausta apukysymykseen mitkä ovat suuren poistuman pääongelmat ja miten niihin voi vaikuttaa?

Kyselytutkimusten sekä haastatteluiden perusteella merkittävimmit poistuman pääongelmit osoittautuivat erilaiset sopeutumishäiriöt sekä suuri elämänmuutos tullessa siviilielämästä sotilaselämään. Sopeutuminen tarkasti aikataulutettuun varuskuntaelämään yhdistettynä oman elämän haasteisiin, kuten parisuhdeongelmat tai fyysisen terveyden rajoitteet, ovat monelle varusmiehelle liian painava henkinen taakka. Varusmiesaineksen heikkeneminen tulisi vain hyväksyä varuskunnissa. On löydettävä keinot motivoivamman palvelusympäristön luomiseen sekä oikea asenne ja tahto tarjota jokaiselle mahdollisuus suorittaa varusmiespalvelus.

Yleisesti tiedetään, että suurin osa palveluksen keskeytyksistä tapahtuu ensimmäisten palveluviikkojen aikana, jolloin elämänmuutos on suurimmillaan. Tulisiko varusmiespalvelusta muokata vastaamaan enemmän nykypäivää, jossa suuri osa elämästä tapahtuu tietotekniikan avustuksella. Jo pelkkä kännykänkäyttökielto palveluksen aikana voi monille olla liian merkitsevä tekijä palveluksen keskeyttämistä harkittaessa. Todellisuudessa joukko-osaston esikunnan, tai joukko-osaston yleensä, vaikutusmahdollisuudet pienentää poistumaa ovat varsin vähäiset. Joukko, johon kyetään helposti vaikuttamaan, on lukumäärältään pieni ja poistuman vaihtelut saapumiserittäin osin tästäkin johtuen suuria. Vaikutuksen tulisikin kohdistua yhä enemmän yhteiskunnan kautta syrjäytymisen ehkäisemiseen, nuorison fyysiseen sekä henkiseen hyvinvointiin sekä ehkäisevään päihdetyöhön.

Suureksi haasteeksi koettiin myös poistuman suuret vaihtelut, jotka ovat suorassa suhteessa prikaatiin saapuvan ainesluokan jakaumaan. Ylioppilastaustaisten varusmiesten määrän ollessa suurempi, on poistuma pienempi ja päinvastoin. Tähän vaikutuskeinona esitettiin, että alue-toimisto pyrki jakamaan ainesluokan tasaisemmin eri saapumiserille, jolloin koko prikaati saisi paremmat työskentelyedellytykset omalle päätehtävälleen, eli varusmieskoulutukselle. Tasainen ainesluokkajako ei missään nimessä poista ongelmaa, eli varusmiesten suurta poistumaa, mutta se poistaisi paljon ylimääräistä työtä teettävät suuret lukumäärälliset poistuman vaihtelut. Prikaatin esikunta saisi samalla paremmat resurssit keskittyä itse ongelmaan eikä sen lukumäärällisiin vaihteluihin.

4.2 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi

Arvioitaessa tutkimuksen luotettavuutta käytetään useimmin kriteereitä, jotka ovat uskottavuus, todeksi vahvistettavuus, merkityksellisyys, toistuvuus, kyllästeisyys sekä siirrettävyys (Lähdesmäki ym. 2013). Tutkimuksen tulos on muodostunut aiemman tutkimuksen, kyselyjen, haastattelujen sekä omien aiempien kokemusten pohjalta. Tutkimuksen pääasiallisina lähteinä on käytetty asiantuntijoiden haastatteluja ja kyselyjä sekä alansa arvostettujen tutkijoiden tutkimuksia tai artikkeleita aihepiiriin liittyen. Työssä haastateltujen henkilöiden voidaan katsoa edustaneen keskeisiä henkilöitä tarkasteltaessa varusmiesten poistumaa eri näkökulmista. Palveluksen aikainen poistuma on saapumiserästä toiseen toistuva ilmiö, joka koskettaa koko yhteiskuntaa ja erityisesti Puolustusvoimien palveluksessa olevaa henkilöstöä. Varusmiesten parissa työskentelevät henkilöt ovat tavalla tai toisella lähes päivittäin tekemisissä palveluksen keskeyttämisen kanssa. Kaikilla kyselyihin sekä haastatteluihin osallistuneilla on pitkä kokemus tutkittavana olevan aiheen parissa, joten vastausmateriaalin luotettavuus on korkea.

Vastaukset analysoitiin aiheryhmittäin, jolloin esille nousivat merkittävimmät vastauksiin vaikuttaneet seikat. Tutkimuksen haastattelu- sekä kyselyjoukko oli kuitenkin varsin rajattu ja tämä pitää huomioida tutkimustulosten yleistettävyydessä. Tutkimuksen haastattelijoukkoon olisi voinut lisätä vielä esimerkiksi sosiaalikuraattoreita tai sotilaslääketieteen keskuksen edustajia, jotka ovat prikaatin esikunnan keskeisiä yhteistyökumppaneita poistumaan liittyvissä asioissa. Rajatusta vastausjoukosta huolimatta vastaukset olivat kokonaisuutena varsin yhteneviä analysoitaessa niitä tutkimuksen pää- ja apukysymyksien perusteella.

Haastatteluaineiston tilannesidonnaisuudesta johtuen haastattelusta voi syntyä tilanne, jossa haastateltava puhuu toisin kuin jossain toisessa tilanteessa (Hirsijärvi ym. 2005). Kaikki haastateltavat olivat tuttuja eikä edellä kuvatun kaltaista ongelmaa ollut havaittavissa. Haastattelu- ja kyselymateriaali hyödynnettiin tutkimuksessa sellaisenaan eikä tutkimuksen aikana sensuroitu vastanneiden varsin värikkäitä mielipiteitä. Karjalan prikaatin esikunnan työntekijämäärään suhteutettuna oli haastatteluihin ja kyselyihin vastanneiden lukumäärä korkea, sillä vain pieni osa esikunnan henkilöstöstä työskentelee palveluksen keskeyttämisten parissa.

Tutkimus soveltuu Karjalan prikaatin lisäksi suurilta osin myös muihin varuskuntiin poistumailmiön ollessa koko maan kattava. Tutkimuksessa esille tulleet tärkeimmät vaikuttamisen keinot soveltuvat sellaisenaan koko Puolustusvoimien toimintaan. Lähdemateriaali on keskimäärin 1-4 vuotta sitten julkaistua materiaalia ja sen ajanmukaisuus on aiheeseen nähden hyvä. Osa tutkimusta tukevasta lähdeaineistosta on peräisin lehtiartikkeleista, joiden alkuperää tai todenmukaisuutta on vaikea tarkastaa, mutta lähteet toimivat tutkimuksessa vain tausta-aineistona eikä niiden merkitys tutkimuksen loppuasetelman kannalta ei ole kovin merkittävä.

4.3 Tutkimuksen hyödynnettävyys ja jatkotutkimus

Tutkimusta voi sellaisenaan hyödyntää joukko-osastotasalla suunniteltaessa toimenpiteitä palvelukseen astumiseen liittyvän tiedotuksen, viestinnän tai esikunnan vuosisuunnittelun kannalta. Työssä tiivistetään aikajärjestyksessä puolustusvoimissa sekä terveydenhuollossa suoritettavat toimenpiteet asevelvollisen palvelukseen astumiseen liittyen ja tutkimus soveltuu tausta-aineistoksi joukko-osaston esikunnan asevelvollisuusasioita käsittelevälle henkilöstölle. Tutkimuksen tuloksia voisi lisäksi hyödyntää Karjalan prikaatin sekä osaltaan koko Puolustusvoimien tiedottamisessa. Tutkimus antaa muutamia keinoja, joiden avulla olisi mahdollisuus vaikuttaa asevelvollisten asenteisiin jo ennen palvelukseen astumista. Koko prosessi en-

nen asevelvollisen astumista varusmiespalvelukseen, kaipaa muutosta kohti nykyaikaa. Tässä tutkimuksessa annetaan taustamateriaalia Maavoimien esikunnan, aluetoimistojen sekä joukko-osastojen palvelukseen astumisprosessin kehittämisen suunnittelutyön käynnistämiseksi.

Jatkotutkimuksen aiheeksi tutkimuksen yhteydessä nousi tarve selvittää tarkemmin kutsuntojen nykykäytäntöä asevelvollisten näkökulmasta sekä palvelukseen astumista edeltäviin toimenpiteisiin liittyviä kehitysehdotuksia. Erityinen huomio tulisi kiinnittää tuen tarpeessa oleviin sekä fyysisesti heikkokuntoisempiin asevelvollisiin, joiden näkemysten kautta saataisiin arvokasta tietoa poistuman kannalta merkityksellisimmistä joukosta. Mahdollistaisiko järjestelmä lääkärintarkastuksen siirtämisen lähemmäs palvelukseen astumista, jolloin niin sanotut selvät tapaukset karsiutuisivat tehokkaammin pois ennen palvelukseen astumista.

LÄHTEET

Appelqvist-Schmidlechner, K., Savolainen, M., Nordling, E & Stengård, E. 2011. Time out! Aikalisä! Elämä raiteilleen. Toimintamallin ja tukipalvelun implementoinnin arviointi. Terveystajon ja hyvinvoinnin laitos (THL). Raportti 34/2011. Helsinki.

Ahonen, J., Appelqvist-Schmidlechner, M., Haarakangas, T., Nordling, K., Savolainen, E., Stengård, E & Upanne, M. 2010. Time out! Aikalisä! Elämä raiteilleen – Toimintamalli. Yliopistopaino OY.

Eskola, J & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Haapanen, J. 2011. Kodin ja koulun vaikutus varusmiespalvelukseen asennoitumiseen, MPKK, Pro Gradu – tutkielma.

Hallamaa, H & Silfverberg, K. Etelän alokkaat ovat terveimpiä, Helsingin sanomat, 31.7.2012, kotimaa.

Heikkinen, R-L & Laine, T. 1997. Tutkimuksen polulla. Kirjassa Heikkinen, R-L. Laine, T. (toim), Hoitava kohtaaminen 18-23, Helsinki: Kirjayhtymä.

Hirsijärvi, S., Remes, P & Sajavaara, P. 2005. Tutki ja kirjoita, 11. painos, Jyväskylä: Gummerus.

Hoikkala, T., Salasuo, M & Ojajärvi, A. 2009. Tunnetut sotilaat. Varusmiehen kokemus ja terveystaju, Helsinki, Nuorisotutkimusverkosto. julkaisu 94.

Johansson, A. 2012. Varusmiespalveluksen keskeyttäminen P-kaudella 1/2012. MPKK, Käyt-täytymistieteiden laitos.

EsLi lainaa vaikka lenkkarit armeijaan astuville. Joroisten lehti 23.8.2012. <http://www.joroistenlehti.fi/Etusivu/12576236.html>. Viitattu 10.4.2013.

Kalliala, E & Toikkanen, T. 2009. Sosiaalinen media opetuksessa. Finn Lectura.

Karjalan prikaatin esikunnan henkilöstön haastattelut 2012. Haastatteluaineisto on tutkijan hallussa.

Karjalan prikaatin esikunnan henkilöstön kysely 2012. Kyselyaineisto on tutkijan hallussa.

Karjalan prikaatin esikunnan poistuman seurantalilastot vuosilta 1999-2012

Kosonen, S. Yhä useampi nuori jää työkyvyttömyyseläkkeelle, Helsingin sanomat, 11.8.2012, kotimaa.

Laukkala, T. Mielenterveys. Esitys koulutuspäivässä Lahden varuskunnassa 13.2.2013.

Laukkala, T. Varusmiesten mielenterveyspalvelujen kehittäminen. Sotilasaikakauslehti 11/2012. Sivut 47-49.

Lumiaho, A. 2012. Joukko-osaston mahdollisuudet rajata poistuma 15 %:iin- toimenpiteet ja seurannaisvaikutukset. Luentomateriaali. Karjalan prikaati.

Lähdesmäki, T., Hurme, P., Koskimaa, R., Mikkola, L & Himberg, T. Menetelmäpolkuja hu-manisteille. Jyväskylän yliopisto, humanistinen tiedekunta. <<http://www.jyu.fi/mehu>>. Viitattu 03.04.2013.

Maavoimien esikunnan henkilöstön kysely 2012. Kyselyaineisto on tutkijan hallussa.

Maavoimien esikunta 2012. Ohje. Koulutuskulttuurin parantaminen maavoimissa. Asiakirja HG1040

Parkkola, K. 2013. Palveluskelpoisuusvaatimukset ja suoriutumisen nuste. Sotilaslääkätieteen aikakauslehti 1/2013. Suomen Yliopistopaino Oy –Juvenes Print.

Riipinen, T & Kiuru, P. 2007. Asevelvollisuusjärjestelmän yhteiskunnallisia vaikutuksia, puolustusministeriö, Helsinki: Kirjapaino Keili Oy.

Salasuo, M. 2010. Varusmiespalveluksen keskeyttävillä ei ole mielenterveysongelmia, Helsingin sanomat 11.1.2010, Kotimaa.

Salminen, T. 2010. Varusmiespalveluksen keskeytyminen ensimmäisen palvelusviikon aikana, MPKK, Esiupseerikurssi 62 – tutkielma.

Salo, M. 2004. Alokkaat talon tavoille. Etnografinen tapaustutkimus Bourdieun sosiologian näkökulmasta. Maanpuolustuskorkeakoulu, Koulutustaidon laitos, Helsinki: Edita Prima Oy.

Simola, R (toim.). Oikarinen, E., Kiuru, P & Riipinen, T. 2007. Asevelvollisuusjärjestelmän yhteiskunnallisia vaikutuksia, kansantalous, aluetalous, opinnot ja työelämä. Puolustusministeriö: Kirjapaino Keili Oy.

Sinkko, R. 2009. Katsaus suomalaisten maanpuolustustahtoon ja sen tilaan 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä - empiirisiä tutkimustuloksia. Johtamisen- ja sotilaspedagogiikan laitos. Julkaisusarja 3. Helsinki: Edita Prima Oy.

Toimenpideohjelma varusmieskoulutuksen toimivuuden varmistamiseksi. Pääesikunta 2009. Asiakirja AF24230.

Toiskallio, J (toim). 1998. Toimintakyky sotilaspedagogiikassa. MPKK, Koulutustaidon laitos julkaisusarja 2 no 4.

Terveystarkastusohje. Pääesikunta, logistiikkaosasto. 2012. Tampere: Juvenes Print Oy.

LIITTEET

LIITE 1 Alokasinfo

LIITE 2 Tulokysely

LIITE 3 Haastattelulomake

LIITE 4 Kyselylomake 1

LIITE 5 Kyselylomake 2

KARJALAN PRIKAATI**OHJE****Esikunta**

Koulutussektori

Vekaranjärvi

14.11.2012

**5 KARJALAN PRIKAATIN ALOKASINFO JA KYSELYLOMAKE 1/2013
SAAPUMISERÄLLE**

6 LUE ENSIN TÄMÄ PAPERI KOKONAAN. TUTUSTU OHEISEEN KOULUTUS-
VAIHTOEHTOJA ESITTELEVÄÄN LIITTEeseen. TÄYTÄ VASTA SITTEN OHEI-
NEN KYSELYLOMAKE. KYSELYN AVULLA JOKAISELLE ALOKKAALLE PYRI-
TÄÄN LÖYTÄMÄÄN OMAA MIELENKIINTOA JA KARJALAN PRIKAATIN TARPEI-
TA PARHAITEN VASTAAVA PALVELUSPAIKKA JA -AIKA. **PALAUTA** KYSELY
MUKANA OLEVASSA KIRJEKUORESSA VIIPYMÄTTÄ, VIIMEISTÄÄN **17.12.2012**,
NIIN VOIT VAIKUTTA A K OULUTUKSEESI JA PALVELUSYKSIKKÖÖSI. POSTI-
MAKSU ON JO MAKSETTU.

**7 PALVELUKSESI ALKAA KARJALAN PRIKAATISSA VEKARANJÄRVELLÄ
7.1.2013, ILMOITTAUTUMINEN KLO 16.00 MENNESSÄ.**

- Saavu ajoissa palvelukseen.
- Omalla kyydillä tuleville löytyy ajo-ohje internetistä.
- Matkalippu on palvelukseenastumismääräyksessä. Jos olet hukannut sen, niin pyydä alue-
toimistoltasi uusi.
- Karjalan prikaati järjestää ilmaisen bussikuljetuksen klo 9.00-16.00 välisenä aikana Kouvo-
lan matkakeskuksesta, jonne Kouvolaan saapuvat junat ja bussit pysähtyvät.

OTA MUKAAN:

- Palvelukseenastumismääräys, sisältää matkaliput
 - Henkilöllisyystodistus
 - Rokotuskortti, jos on
 - Lääkärintodistukset esim. allergioista ja muista palvelukseen vaikuttavista asioista
 - Tilinumero päivärahojen maksua varten
 - o Tilinumero on oltava IBAN-muodossa, selvitä tarvittaessa pankistasi.
 - o Nettipankkitunnukset helpottavat pankkiasioiden hoitamista, saat ne omasta
pankistasi.
 - Hieman rahaa sotilaskodissa käyntiä varten. Ensimmäiset päivärahat maksetaan vasta
kahden viikon kuluttua palveluksen alusta. Sotilaskodissa on pankkiautomaatti.
 - Parranajovälineet, hammasharja ja muita tarvitsemiasi hygieniatarvikkeita
- Leikkauta hiukset lyhyiksi, aja parta ja pulisongit. Jätä korvakorut ja muut huomattavat korut
sekä lävistyskorut kotiin. Kihla- / vihkisormuksen käyttö palveluksessa on sallittua.

Karjalan prikaatissa on nollatoleranssi huumeiden suhteen. Myös alkoholin tuonti varuskun-
ta-alueelle on EHDOTTOMASTI kielletty. Sotilaspoliisi tekeekin palvelukseenastumisen yh-
teydessä poliisin ja rajavartioston kanssa valvontatarkastuksen käyttäen apunaan huume-
koiria. Valvontatarkastuksella valvotaan huumausaineita ja alkoholijuomia koskevien määrä-
ysten noudattamista. Tällä toiminnalla pyritään osaltaan takaamaan jokaiselle turvallinen
palvelusympäristö ja -olosuhteet.

KERRO OMAISILLES:

- Että olet lähdössä palvelukseen Karjalan prikaatiin
- Ensimmäisille viikonloppuvapaille pääset aikaisintaan 2 viikon kuluttua
- Sotilaskodissa on mahdollisuus tavata iltaisin siviilivieraita
- Oman puhelimen ja tietokoneen käyttö on sallittua vain vapaa-ajalla (iltaisin ja lounastauol-
la)
- Sotilasvala ja -vakuutus järjestetään perjantaina 8. helmikuuta 2013. Tilaisuuksiin tulee
kutsu varusmiehen omaisille.

ETUKÄTEEN MUISTETTAVIA ASIOITA:

- Ilmoita heti työnantajalle lähestyvästä palvelukseen astumisestasi - älä irtisanoa itseäsi.

LIITE 1 2(2)

- Selvitä oppilaitoksesi opintotoimiston kanssa poissaolevaksi ilmoittautumisen järjestelyt.
- Jos olet muuttanut äskettäin, tarkista tietojesi oikeellisuus www.muuttoilmoitus.fi
- Itsenäisesti asuvana, hae heti heinäkuun alussa sotilasavustusta Kelalta. Katso: www.kela.fi
- Vältä lainojen ja pikavippien ottamista.

OTA KAUSI-INFLUENSSAROKOTUS:

Katso oheisen kunto-ohjeen toinen puoli.

- Saat rokotuksen ilmaiseksi esittämällä palvelukseenastumismääräyksen.

8 MIKÄLI SINULLA ON JOKIN ESTE PALVELUKSEENASTUMISELLE KARPR:IN 7.1.2013, ESIM.

- sairaus tai vamma
- mielenterveysongelma
- huume- tai alkoholiongelma
- kesken olevat opinnot / ammattiin valmistuminen
- perheasiat tai elämän tilanne
- olet päättänyt hakeutua siviilipalvelukseen
- haluat palvelukseen johonkin toiseen joukko-osastoon
- haluat lykätä palveluksen aloittamista jostain muusta Sinulle tärkeästä syystä

9 **OTA HETI YHTEYS OMAAN ALUETOIMISTOON.** ALUETOIMISTOJEN YHTEYSTIEDOT LÖYTYVÄT INTERNETISTÄ OSOITTEESTA WWW.PUOLUSTUSVOIMAT.FI/MAAVOIMAT/ALUETOIMISTOT/KUNTAHAKU.

10 VAIN ALUETOIMISTO VOI HOITAA MAINITTUJA ASIOITA ENNEN PALVELUKSEENASTUMISTA. **ÄLÄ POSTITA KARJALAN PRIKAATILLE** MITÄÄN LYKÄYSANOMUKSIA, HAKEMUKSIA TAI LÄÄKÄRINTODISTUKSIA.

- Jos olet jo aiemmin hakenut palveluksen aloittamisajankohdan muutosta (lykkäystä), varmista, että olet saanut aluetoimistolta **myönteisen päätöksen**. Pelkkä lykkäyksen hakeminen ei oikeuta jäämään saapumatta palvelukseen!
- Myöhästyminenkin palvelukseen astuttaessa aiheuttaa luvattoman poissaolon. Yli viisi päivää jatkunut luvaton poissaolo tarkoittaa sotilaskarkuruutta. Sotilaskarkurit etsintäkuulutetaan.

Älä siis jätä asiaasi hoitamatta, vaan tee se hyvissä ajoin ennen palvelukseenastumispäivää!

Lisätietoja palvelukseen liittyvistä asioista löytyy internetistä

www.puolustusvoimat.fi/maavoimat/joukko-osastot/karjalan_prikaati. Sivustolla on esitelty koulu-tustarjontaa, aselajit, joukko- ja perusyksiköt, varusmiespalvelus, alokkaan opas jne.

Tutustu koulutusvaihtoehtoihin. Täytä sitten oheinen kyselylomake ja postita se viimeistään 17.12.2012!

Jos tulee kysyttävää oheisesta kyselystä, palvelukseenastumisesta tai asevelvollisuusasioista, kysy e-mailin kautta: asevelvolliset.karpr@mil.fi tai puhelimitse virka-aikana (arkisin klo 8.00–16.00) 0299 431143 taikka 0299 431146

Terveisin

Karjalan prikaati
Esikunta
Koulutussektori

KARJALAN PRIKAATI**KYSELY****Esikunta**

Koulutussektori

Vekaranjärvi

14.11.2012

ENNAKKOKYSELY SAAPUMISERÄLLE 1/2013 VARUSMIESPALVELUSTA VARTEN**Palauta tämä kyselylomake oheisessa kuoressa 17.12.2012 mennessä**

Lue ensin oheinen ohje ja täytä vasta sitten

1. Henkilötiedot

Sukunimi _____ Etunimet _____

Syntymäaika _____

Sähköposti _____ Puhelin _____

2. Koulutus (rastita koulutus, josta viimeisin päättötodistus ja täydennä)

Peruskoulu		Lukion oppimäärä		Ylioppilas	
Korkeakoulututkinto		Ammattitutkinto		Jokin muu	

Suoritettu _____ tutkinto _____ (mikä _____ tutkinto):

Tutkinto / opinnot kesken (mikä tutkinto ja vaihe): _____

Ammatti / työkokemus (ala ja aika): _____

3. Lähiomaisen tiedot

Nimi _____ Puhe-

lin _____

Lähiosoite _____ Postiosoite _____

te _____

4. Fyysinen kunto, harrastukset ja mahdollinen erityisosaaminen

Liikunta-aktiivisuus: (rengasta oikea vaihtoehto)

A. Ei yhtään kertaa viikossa D. 4-5 kertaa/vko, väh. 30 min/kerta

LIITE 2 2(3)

B. Yhden kerran/vko, väh. 30 min/kerta
min/kerta

E. 6-7 kertaa/vko, väh. 30

C. 2-3 kertaa/vko, väh. 30 min/kerta
30min/kerta

F. 8 kertaa tai useammin/vko, väh.

Arvio fyysisestä kunnostani: A. Hyvä B. Keskipertainen C. Huono
Pituus: _____ Paino: _____

Harrastatko kilpaurheilua: A. Kyllä B. En Urheiluseura:

Urheilulaji (päälaji): _____ Urheilutaso (SM, Div, piiri, jne.):

Harrastukset (1-3

kpl): _____

Mahdollinen erityisosaaminen (esim. RC-lennokkitoiminta, EA- tai palokuntatoiminta, luottamus-
tehtävät jne.)

5. Olen palveluksen jatkaja

Merkitse tähän yksikkö ja joukko-osasto, missä palvelit aiemmin

6. Ajokoulutus ja -kokemus (rastita oikea vaihtoehto ja täydennä)

	ON	EI	Milloin myönnetty / suoritettu?	Luokka			
Ajokortti							
Ajokortin 2. vaihe suoritettu							
Pimeäajokoulutus suoritettu							
Ajokokemus yli 12 tn k- autolla							
Logistiikan perustutkinto							
Perustason ammattipäte- vyys			Jos vastasit on, niin rastita oikea vaihtoehto	280 h		140 h	
Muun raskaan kaluston ajo- tai ammattimainen kuljettajakokemus, ml. maansiirto- ja metsätyökoneet / trukki jne:							

7. Koulutushalukkuus

Voit esittää vaativampiin tehtäviin ja aselajiin liittyviä toiveita jo nyt. Tutustu ensin oheisessa liitteessä
esitellyn KARPR:n organisaatioon, joukkoyksiköiden koulutustarjontaan ja eri tehtävien palvelusaikoi-
hin. Voit tarkastaa Karjalan prikaatin koulutustarjonnan myös internetistä. Sivuilla
www.puolustusvoimat.fi/ esitellään joukko-osastoittain aselajit ja niiden koulutustarjontaa.

Urheilijat sijoitetaan pääosin 1. ja 2. Viestikomppaniaan. Naiset sijoitetaan Esikuntakomppaniaan,
1.Viestikomppaniaan, 2.Viestikomppaniaan, 1.Kenttätukipatteriin ja 1.Ilmatukijoukkopatteriin. Palve-
luksen jatkajat sijoitetaan pääsääntöisesti samaan yksikköön, missä palvelus keskeytyi.

Johtajatehtävät ja vaativimmat miehistötehtävät

LIITE 2 3(3)

Esittämäsi toive ei takaa Sinulle haluamaasi koulutusta. Lopulliset erikoiskoulutusvalinnat ja palvelusaikamääräykset tehdään peruskoulutuskauden lopulla n. seitsemännellä palvelusviikolla halukkuutesi ja antamiesi näyttöjen perusteella esimiestesi ja Sinun yhteistyöllä.

Merkitse toiveesi ruutuun numeroin 1,2,3... halutuimmuusjärjestyksessä.

- ☐ Johtajakoulutukseen (kaikki yksiköt) ☐ Sotilaspoliisikoulutukseen (Esikuntakomppania)
- ☐ Kuljettajakoulutukseen (kaikki yksiköt) ☐ Lääkintämieskoulutukseen (kaikki yksiköt)
- ☐ Työkoneenkuljettajakoulutukseen (kaikki yksiköt)
- ☐ Jokin muu, mikä _____ ☐ Mikä tahansa

Joukkoyksikkötoive

Esittämäsi ensimmäinen joukkoyksikkö- eli aselajitoive pyritään ottamaan huomioon. Jos johonkin joukkoyksikköön on liikaa halukkaita, huomioidaan joidenkin toiveet esitettyjen 2. tai 3. toiveen mukaisesti. Kaikki joukkoyksiköt täytetään Karjalan prikaatin tarpeiden mukaisesti, vaikka jotkut ovat suositumpia kuin toiset.

Merkitse toiveesi ruutuun numeroin 1,2,3... halutuimmuusjärjestyksessä.

☐ <u>Salpausselän ilmatorjuntapatteristo</u>	☐ <u>Karjalan tykistörykmentti</u>
1. Ilmatorjuntapatteri	1. Kenttätykistöpatteri
2. Ilmatorjuntapatteri	2. Kenttätykistöpatteri
3. Ilmatorjuntapatteri	3. Kenttätykistöpatteri
☐ <u>Kymen pioneeripataljoona</u>	☐ <u>Itä-Suomen viestipataljoona</u>
1. Pioneerikomppania	Esikuntakomppania
2. Pioneerikomppania	1. Viestikomppania
	2. Viestikomppania
☐ <u>Kymen jääkäripataljoona</u>	☐ <u>Karjalan huoltopataljoona</u>
1. Panssarijääkärikomppania	Huolto- ja kuljetuskomppania
2. Panssarijääkärikomppania	
3. Panssarijääkärikomppania	
	☐ <u>Mikä tahansa</u>

Haastattelu:

1. Mikä on mielestäsi suuren poistuman pääsyy?
2. Entä poistuman nykyiset pääongelmat?
3. Onko tulokyselyssä mielestäsi jotain kehitettävää?
4. Miten palveluspaikkatoiveen toteutuminen tai toteutumattomuus vaikuttaa poistumaan?
5. Mitkä ovat mielestäsi KARPR:n ulkoiset vaikutuskeinot poistuman pienentämiseksi?
6. Onko aluetoimistojen menettelytavoissa jotain parannettavaa?
7. Tulisiko kutsuntaprosessia mielestäsi muuttaa?
8. Mikä on mielestäsi nettisivujen merkitys poistuman vähentämisessä?
9. Mikä olisi mielestäsi tärkein seikka Prikaatin nettisivujen uudistamisessa?
10. Oma yleinen kommentti poistumaan liittyen?

Tutkin Karjalan prikaatin esikunnan ulkoisia vaikutusmahdollisuuksia varusmiesten poistuman pienentämiseksi. Yritä siis jättää perusyksiköiden palveluksen aikaiset toimenpiteet vastausten ulkopuolelle. Ulkoisilla tarkoitetaan pääasiassa ennen palvelukseen astumista olevia keinoja, kuten nettisivut, sosiaalinen media yleensä tai vaikuttaminen aluetoimistojen/kutsuntojen kautta.

1. Mikä on mielestäsi suuren poistuman pääsyy ja kuinka siihen pystyisi Karjalan prikaatin esikunnan kannalta vaikuttamaan?
2. Mitkä ovat aluetoimistojen, yhteiskunnan ja mielikuvien kautta varusmiehille suunnattavat vaikutusmahdollisuudet?
3. Onko Prikaatin esikunnalla mielestäsi keinoja vaikuttaa poistuman alueellisiin eroihin?
4. Mikä on mielestäsi ennen palvelusta asevelvollisille lähetettävän tulokyselyn merkitys poistumaan?
5. Onko aluetoimistojen menettelytavoissa poistumaan liittyen mielestäsi jotain parannettavaa?
6. Tulisiko kutsuntaprosessia mielestäsi muuttaa?
7. Mikä on mielestäsi nettisivujen merkitys poistuman vähentämisessä?
8. Oma yleinen kommentti poistumaan liittyen?

Kiitos vastauksistasi!

Tutkin Karjalan prikaatin esikunnan ulkoisia vaikutusmahdollisuuksia varusmiesten poistuman pienentämiseksi. Yritä siis jättää perusyksiköiden palveluksen aikaiset toimenpiteet vastausten ulkopuolelle. Ulkoisilla tarkoitetaan pääasiassa ennen palvelukseen astumista olevia keinoja, kuten nettisivut, sosiaalinen media yleensä tai vaikuttaminen aluetoimistojen/kutsuntojen kautta.

9. Mikä on mielestäsi suuren poistuman pääsyy ja kuinka siihen pystyisi Karjalan prikaatin esikunnan kannalta vaikuttamaan?
10. Mikä on mielestäsi tiedottamisen merkitys Prikaatin maineen hallinnassa?
11. Tulisiko puolustusvoimien panostaa enemmän sosiaaliseen mediaan asevelvollisiin vaikuttamisen keinona?
12. Mikä on mielestäsi nettisivujen merkitys poistuman vähentämisessä?
13. Mikä olisi mielestäsi tärkein seikka Prikaatin nettisivujen uudistamisessa?
14. Mikä on oman tehtäväsi kannalta tärkein vaikuttamiskeino poistuman pienentämiseksi?
15. Oma yleinen kommentti poistumaan liittyen?

Kiitos vastauksistasi!